

چکیده

در این فصل شناخت مختصری از الیاف نساجی، شامل الیاف طبیعی و مصنوعی به دست آوردید. هم‌چنین، با علایم بین‌المللی محافظت از لباس و نحوه‌ی شست و شو و مراقبت و نگه‌داری از منسوجات آشنا شدید و در انتها، روش برطرف کردن انواع لکه‌های روی لباس را آموختید.

آزمون پایانی نظری واحد کار نهم

- ۱- الیاف را تعریف کنید.
- ۲- الیاف طبیعی به چند دسته تقسیم می‌شوند؟ نام ببرید.
- ۳- به چه نوع الیافی مصنوعی می‌گویند؟
- ۴- شکل رو به رو نشان دهنده‌ی چه نوع علامت بین‌المللی است؟
- ۵- دمای مناسب برای پارچه‌های پشمی دارای چه نوع علامتی است؟
- ۶- پارچه‌های کتان‌ی را در چه زمانی باید اتو کرد؟
- ۷- کدام یک از الیاف پنبه، کتان، پشم، دارای طول عمر زیادند؟
- ۸- قبل از لکه‌گیری باید چه نکاتی را مراعات کرد؟ سه نمونه کافی است.
- ۹- استون چه چیزی را در خود به راحتی حل می‌کند؟

واحد کار دهم

روش اندازه گیری و برش و دوخت چند
نوع پرده ی ساده

فهرست تجهیزات و مواد مصرفی مورد نیاز

ردیف	وسایل و تجهیزات	فعالیت عملی ۱	فعالیت عملی ۲
۱	پارچه‌ی پرده‌ای	×	×
۲	قیچی	×	×
۳	چرخ خیاطی	×	×
۴	خط‌کش	×	×
۵	متر	×	×
۶	خط‌کش موازنه	×	×
۷	گچ مل	×	×
۸	سوزن	×	×
۹	میل پرده	×	×
۱۰	تورهای تزئینی	×	×
۱۱	میل پرده	×	×

هدف‌های رفتاری

انتظار می‌رود هنرجو، پس از گذراندن این واحد کار، بتواند به هدف‌های زیر دست یابد:

- ۱- روش اندازه‌گیری پرده را بداند.
- ۲- به روش نصب میل پرده آشنا باشد.
- ۳- نوار پرده‌ی مرغوب را تشخیص دهد.
- ۴- محاسبه‌ی پارچه برای برش پرده را انجام دهد.
- ۵- دوخت نوار پرده‌ی پهن و باریک را انجام دهد.
- ۶- گیره‌های مخصوص مدل‌های مختلف نوار پرده را توضیح دهد.
- ۷- تورهای تزئینی را به پرده بدوزد.
- ۸- دوخت دو نوع والان پرده را انجام دهد.

پیش‌آزمون واحد کار دهم

- ۱- انواع میل پرده را نام ببرید.
- ۲- هنگام نصب میل پرده، فاصله‌ی هر میل پرده از یکدیگر باید چند سانتی‌متر باشد؟
- ۳- دلیل استفاده از پرده را توضیح دهید.
- ۴- فاصله‌ی میل پرده از بالای پنجره دست کم باید چند سانتی‌متر باشد؟
- ۵- چند نوع نوار پرده وجود دارد؟ ۳ نمونه را توضیح دهید.
- ۶- نوار سربی چه کاربردی در پرده دارد.

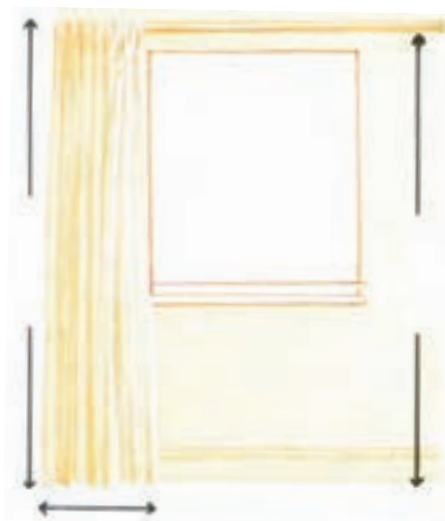
برای مثال، وقتی هوای گرم اتاق با شیشه‌های پنجره برخورد کند هوای گرم خنک می‌شود، در نتیجه از گرمای اتاق کاسته می‌شود. یا برعکس چنانچه سرمای اتاق به شیشه‌ی گرم برخورد کند سرما به گرما تبدیل

از پرده، علاوه بر زیبایی، برای کنترل نور خورشید و جلوگیری از نفوذ گرما و سرما به محل کار و محیط زندگی استفاده می‌کنند.

۱-۱۰ مقدمه

هنر در خانه جلد (۲)

روش اندازه‌گیری و برش و دوخت چند نوع پرده‌ی ساده

بلندی پرده نیز، با توجه به مدل و قد محل، متغیر است. ابتدا مدل پرده را انتخاب و سپس، نسبت به مدل انتخاب شده، پارچه‌ی دل‌خواه را تهیه کنید.

۳-۱۰ انتخاب میل پرده و نصب آن

برای نصب پرده از میل پرده استفاده می‌شود. میل را می‌توانید به شکل و جنس‌های مختلف و با توجه به مدل و سلیقه‌ی خودتان از بازار تهیه کنید. هنگام خرید باید به جنس و مرغوبیت و هم‌چنین محکم بودن آن توجه کنید، به طوری که تحمل وزن پرده‌ی انتخابی را داشته باشد.

مدل انتخابی پرده نشان دهنده‌ی اندازه و محل قرارگیری میل پرده نیز هست. میل پرده باید بالاتر از محل اندازه‌گیری قرار گیرد و از عرض نیز اضافه در نظر گرفته شود. تقریباً میل پرده باید ۲۰-۱۵ سانتی‌متر از لبه‌ی پنجره بالا باشد و بالاتر قرار گیرد. از عرض نیز

می‌شود و از سرمای اتاق می‌کاهد. بنابراین، استفاده از پرده‌ی مناسب در محل زندگی، از خروج گرما و سرما و عبور گردوغبار به داخل ساختمان جلوگیری می‌کند.

۲-۱۰ روش اندازه‌گیری پرده:

قبل از دوخت پرده باید اندازه‌گیری دقیقی از محل صورت گیرد. چنانچه در خانه‌ای پنجره‌هایی به اندازه‌های مختلف باشد، با دوخت پرده‌نما می‌توانید آن‌ها را به یک اندازه نشان دهید و دکورخانه را هماهنگ کنید.

بنابراین، مرحله‌ی نخست دوخت پرده اندازه‌گیری آن است.

طول و عرض محلی را که می‌خواهید برای آن پرده بدوزید، اندازه‌گیری کنید.

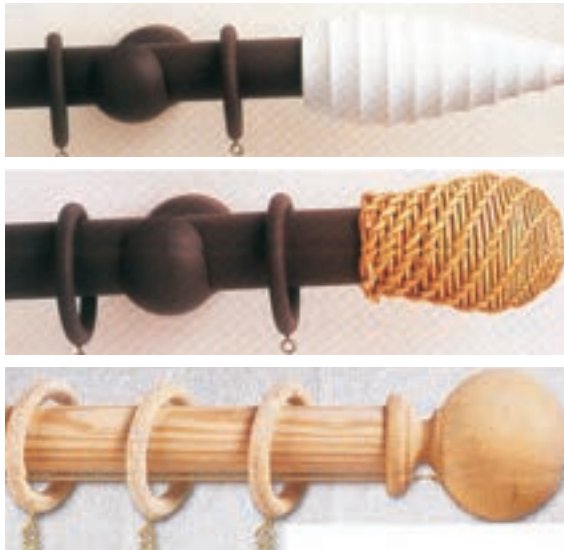
باقطر کم‌تر برای پشت دری می‌توان استفاده کرد.

۳-۳-۱۰ میل پرده‌ی کششی یا کشویی

این نوع میل پرده‌ها قابلیت کوتاه و بلند شدن دارد، هم‌چنین، برای نصب در، چارچوب در و پنجره می‌توان از آن‌ها استفاده کرد.

۴-۳-۱۰ میل پرده‌های تزئینی:

این نوع میل پرده فقط جنبه تزئینی دارد و جهت روی کار از آن استفاده می‌نمایند و بدون ریل است. دو طرف این میل پرده دارای انحناست و یک ردیف چین تزئینی لیفه‌ای شکل از آن عبور می‌کند و در جلوی میل پرده نصب می‌گردد و باعث می‌شود میل پرده‌های زیرین خود را پوشش دهد تا نمایان نشوند.

۴-۱۰ نوار پرده:

نوار پرده به شکل و اندازه‌های مختلف در بازار یافت می‌شود و با توجه به مدل انتخابی، نوار پرده را

باید از لبه‌ی هر دو طرف پنجره ۲۰-۱۰ سانتی متر بیش‌تر اندازه‌گیری شود. میل پرده انواع مختلف دارد.

۱-۳-۱۰ میل پرده‌ی فلزی معمولی:

این میل پرده را می‌توان به عرض‌های مختلف تهیه کرد. میل پرده ریلی است که گیره‌ی پرده از آن عبور می‌کند. بعضی از این میل پرده‌ها دارای دو ردیف ریل اند و برای نصب پرده‌های دو تایی از آن‌ها استفاده می‌شود.

هنگام نصب میل پرده به دیوار باید، با توجه به محل نصب (سقف، دیوار)، تعداد، نوع بست و پایه‌ی دل‌خواه را انتخاب کنید. فاصله‌ی هر ریل از یکدیگر باید حدوداً ۵ سانتی متر در نظر گرفته شود.

هرگاه طول میل پرده از یک متر بیش‌تر باشد باید از یک بست کمکی در وسط میل پرده نیز استفاده کرد. چنانچه پرده‌ی انتخابی شما جزو پرده‌های دو تایی یا بیش‌تر است باید دقت کنید که میل پرده‌ی جلویی از میل پرده‌ی زیری باشد تا پرده‌های زیری از روی پرده دیده نشوند و تنها پرده‌ی جلویی نمایان شود.

۲-۳-۱۰ میل پرده‌ی گرد:

میل پرده‌ی دیگری به شکل گرد و با ضخامت‌های مختلف در بازار عرضه می‌شود. قطر این میل پرده تقریباً یک تا پنج سانتی متر یا بیش‌تر است و با توجه به مدل انتخابی پرده می‌توان ضخامت میل پرده را انتخاب کرد. از میل پرده‌های با قطر بیش‌تر برای پرده‌ی رویی و از میل پرده

هنر در خانه جلد (۲)

روش اندازه‌گیری و برش و دوخت چند نوع پرده‌ی ساده

۵-۱۰ گیره پرده

گیره در جنس‌های فلزی یا پلاستیکی موجود است. باید دقت کنید گیره‌ای انتخاب نمایید که به راحتی از ریل عبور نماید.

۶-۱۰ نوار سربی

وسیله‌ای است زنجیروار که در لبه‌ی پایین پرده برای سنگین‌تر شده پرده، به کار برده می‌شود. در نتیجه پرده خوش فرم در جای اصلی خود قرار می‌گیرد.

انتخاب می‌کنند. به طور معمول نوار پرده یک نخ تا چهار نخ و با طرح‌های مختلف، مثل لانه زنبوری، چین پلیسه، چین دار و ... است.

اگر مدل انتخابی شما دارای والان خاصی باشد می‌توانید جهت پرده‌رویی از نوار پرده‌ی پهن و تزئینی و برای پرده‌هایی زیری از نوار پرده‌ی باریک ساده استفاده نمایید.

هنگام خرید باید به جنس نوار پرده توجه کنید که از جنس مرغوب باشد. به این گونه که هنگام جمع کردن، نخ آن سریع پاره نشود و نشانه‌ی شناخت نوار پرده مرغوب این است که هنگام جمع کردن نوار نخ در نوار به سختی جابه‌جا شود و نیز محکم باشد. در این صورت چین‌های مورد نظر نیز سریع جابه‌جا نمی‌شوند و مدل تنظیمی خود را حفظ می‌نمایند و هنگام شست‌وشو نیز حالت خود را از دست نمی‌دهند.

توجه!

هنگام شست‌وشوی پرده، گیره‌ی پرده و نوارهای سربی را باید از پرده جدا کنید.

۲-۱۰ تور و نوارهای تزئینی

از تور تزئینی در پرده به شکل‌های مختلف (بالا، پایین، وسط) می‌توان استفاده نمود و هم‌چنین از نوارهای تزئینی، مثل روبان، یراق و منگوله، با توجه به داشتن هماهنگی با رنگ و فرم پرده، می‌توان هنگام دوخت دوپرده استفاده نمود.

۸-۱۰ پارچه پرده‌ای

هنگام خرید پرده، با توجه به محل مورد استفاده، مدل پرده و جنس مناسب آن را انتخاب نمایید. چنانچه پرده را برای پنجره‌ی اتاقی تهیه می‌کنید که اتاق نور کافی ندارد از پارچه‌های نازک و رنگ روشن استفاده کنید.

اگر جهت اتاق رو به آفتاب است و می‌خواهید نور کم‌تری وارد اتاق شود می‌توانید از پارچه‌های ضخیم استفاده کنید.

چنانچه می‌خواهید در یک اتاق از هر دو مزایا استفاده کنید از دو ردیف پرده‌ی یکی پرده‌ی توری در قسمت زیر و دیگری پرده‌ی رویه، که از پارچه ضخیم و تزئینی است، استفاده نمایید.

۹-۱۰ روش برش و دوخت پرده:

پس از انتخاب مدل پرده به محاسبات مترآژ پارچه نیاز است. این اندازه به طول میل پرده و قد پرده بستگی دارد. پارچه‌های پرده‌ای عرض‌های متفاوتی دارند. بیش‌ترین آن‌ها ۲/۸۰ تا ۳ متر است.

چنان‌چه قد پرده را اندازه زده‌اید اگر از عرض پارچه بیش‌تر باشد باید طول پرده را با قد پرده مطابقت دهید و چین پرده را با توجه به عرض پارچه محاسبه نمایید. در غیر این صورت اگر عرض پارچه با طول پرده اندازه باشد چین مورد نظر، با توجه به طول پارچه (مترآژ)، محاسبه می‌شود.

چین پرده به طور معمول دوونیم تا سه برابر طول میل پرده باید محاسبه گردد، ولی گاهی امکان دارد پارچه‌ی پرده‌ای مثل حریر خیلی لطیف و ظریف باشد. در این صورت به چین ۴ یا ۵ برابر نیاز است. گاهی نیز به این نوع پارچه‌ها آستری می‌دهند تا پرده خوش فرم روی میل پرده قرار گیرد.

الف) روش دوخت پرده‌ی شماره‌ی ۱

شکل ۱-۱۰

شکل ۱-۱۰ نشان دهنده‌ی مدل پرده‌ی پاکتی یا لیفه‌ای است، که میل پرده داخل پاکت یا لیفه‌ی آن قرار می‌گیرد. از این مدل، هم جهت دوخت پرده‌ی بلند و هم جهت والان پرده می‌توان استفاده نمود. جهت دوخت این نوع مدل مراحل زیر را باید انجام دهید.

۱- با توجه به مدل پنجره و میل پرده، مترآژ پارچه را محاسبه نمایید.

۲- با متر، دور میل پرده را، که گرد می‌باشد اندازه بزنید و اندازه به دست آمده را دو تا چهار سانتی‌متر اضافه نمایید (این اضافه جهت حرکت پرده روی میل پرده است)، سپس یک دوم اندازه را یادداشت کنید.

۳- بلندی اندازه‌ی چین بالای پاکت یا لیفه را نیز، با توجه به مدل، اندازه بزنید.

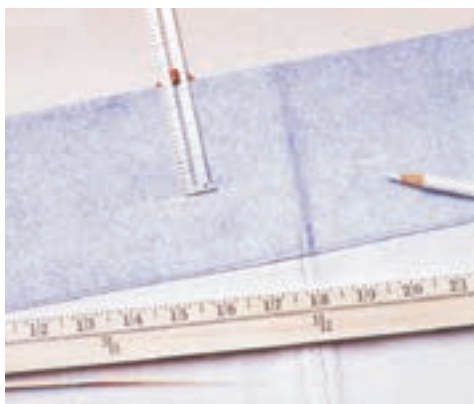

پاکتی پاکت کنید یک سانتی‌متر نیز جهت تایی لبه در نظر بگیرید و تا و اتو کنید.

۸- از محل چرخ شده اندازه پاکتی را که یادداشت نموده بودید اندازه بزنید و نشانه بگذارید و آن را موازی بالبه‌ی چرخ شده قبلی چرخ کنید. این قسمت محل میل پرده می‌باشد.

پس از آماده شدن، میل پرده را از داخل پاکتی پرده عبور دهید و چین را دقیق تنظیم نمایید.

۴- پارچه را، با توجه به محاسبه‌ی انجام شده و در نظر گرفتن اندازه پاکتی و چین بالای پاکتی و تایی لبه پایین پرده (بستگی به مدل دارد و چین، پنج تاده سانتی‌متر است)، محاسبه نمایید و سپس برش بزنید.

۵- لبه‌ی پایین پرده را، با توجه به اندازه‌ی در نظر گرفته شده، بزنید. هم‌چنین آن را کوک بزنید و اتو کنید. سپس چرخ را تنظیم و آن را چرخ کنید.

۶- لبه‌ی کناری پرده را حدود ۵ سانتی‌متر تا کنید و طبق مراحل قبل آن را تنظیم و اتو نمایید. سپس آن را چرخ کنید.

۷- برای دوخت لبه‌ی بالای پرده، اندازه محاسبه شود و میل پرده را به اضافه‌ی اندازه‌ی چین بالای

هنر در خانه جلد (۲)

روش اندازه‌گیری و برش و دوخت چند نوع پرده‌ی ساده

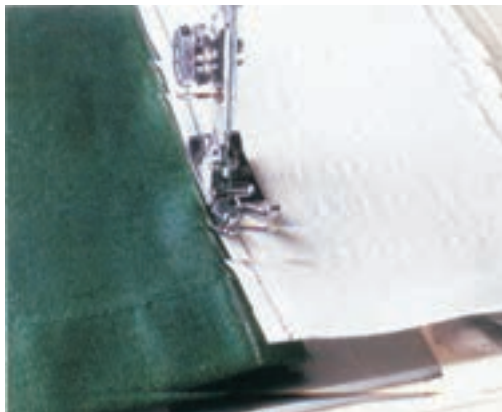
ب) روش دوخت پرده‌ی شماره‌ی ۲

شکل ۲-۱۰

شکل ۲-۱۰ نشان دهنده‌ی دوخت پرده‌ی ساده با نوار پرده‌های متفاوت است. همان‌طور که قبلاً ذکر گردید، نوار پرده‌های متفاوتی در بازار موجود است، که هنگام دوخت گیره‌ی پرده، باید با توجه به طرح نوار پرده، تهیه گردد. این نوار پرده به شکل یک نخ تا چهار نخ و پلیسه‌های دوتایی یا بیش‌تر است و برای دوخت آن باید به شکل زیر عمل نمایید.

پس از طی مراحل دوخت، لبه‌ی پایین و لبه‌ی دو طرف پرده و لبه‌ی بالای پرده را، با توجه به پهنای نوار پرده، طبق شکل تا کنید و نوار پرده را در محل مورد نظر قرار دهید و آن را بدوزید.

پرده‌های مختلفی را می‌توانید برای این نوع میل پرده‌ها یا میل پرده‌های مشابه، که در شکل نشان داده شده‌اند، بدوزید.

فعالیت عملی ۱

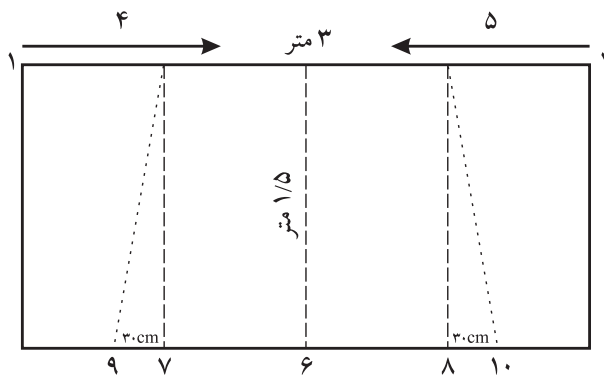
یک نوع پرده را اندازه‌گیری و سپس محاسبه‌ی پارچه نمایید و یک نمونه از مدل شماره ۱ را بدوزید.

و اندازه‌ی بلندی آن را نیز مدنظر داشته باشید و اندازه‌گیری کنید سپس اندازه‌ی بلندی دراپه را، که به دل‌خواه است، اندازه بگیرید.

۳- چنانچه طول میل پرده ۱۵۰ سانتی‌متر باشد و آویز آن را نیز ۷۵ سانتی‌متر در نظر بگیرید پارچه‌ای به طول $150 + 75 + 75 = 300$ سانتی‌متر یعنی ۳ متر نیاز است و به بلندی دراپه‌ی پرده نیز ۱۵۰ سانتی‌متر در نظر بگیرید.

۴- طبق شکل ۴-۱۰، اندازه را روی پارچه با صابون رسم کنید.

شکل ۴-۱۰

نقاط ۱ تا ۲ برابر است با ۳ متر. وسط این اندازه را به دست آورید و نقطه‌ی ۳ بنامید. از نقطه ۱ و ۲ به اندازه‌ی ۷۵ سانتی‌متر (اندازه آویز) داخل شوید و نقاط ۴ و ۵ بنامید.

۵- از نقطه‌ی ۳ به اندازه‌ی ۱۵۰ سانتی‌متر پایین بیایید و نقطه ۶ بنامید و از نقطه‌ی ۶ خطی موازی با خط ۱-۲ رسم کنید.

توجه کنید اگر نوار پرده یک نخ یا دونخ باشد چرخ کردن یک ردیف در بالا و یک ردیف در پایین نوار پرده کافی است، ولی چنانچه نوار پرده چهارنخ باشد به جز دوردیف بالا و پایین، یک ردیف نیز از وسط نوار باید چرخ کنید.

۱۰-۱۰ روش اندازه‌گیری والان

الف) والان شماره‌ی ۱

شکل ۳-۱۰

شکل ۳-۱۰ نشان دهنده‌ی یک نوع والان دراپه‌ی ساده است. جهت اندازه‌گیری این نوع مدل مراحل زیر را انجام دهید:

- ۱- میل پرده را اندازه بگیرید.
- ۲- بلندی آویز کنار پرده (اندازه دل‌خواه است)

هنر در خانه جلد (۲)

روش اندازه‌گیری و برش و دوخت چند نوع پرده‌ی ساده

فعالیت عملی ۲

یک نمونه از والان شماره‌ی یک را اندازه‌گیری کنید سپس پارچه را برش بزنید و بدوزید.

ب) والان شماره ۲

شکل ۵-۱۰

این مدل والان شکل ۵-۱۰ نیز به صورت دراپه است، ولی این والان باید حتماً روی اریب پارچه برش زده شود.

۱-۱۰-۱- محاسبه‌ی اندازه‌ی والان

محاسبه این مدل بنا به تعداد دراپه‌ها است. اگر می‌خواهید در یک میل پرده به طول ۱/۵ متر یک دراپه برش بزنید، اندازه‌گیری این گونه است:
چین پلیسه‌ای که در دو طرف یک دراپه می‌خورد، اگر ۳۰ سانتی‌متر باشد، ۶۰ سانتی‌متر از میل پرده کسر می‌شود.

$$۱۵۰ - ۶۰ = ۹۰ \text{ سانتی‌متر}$$

باقی مانده‌ی میل پرده ۹۰ سانتی‌متر است با توجه

۶- نقاط ۴ و ۵ را عمود بر پایین رسم کنید تا نقاط ۷ و ۸ به دست آید.

۷- از نقاط ۷ و ۸ از هر طرف به اندازه‌ی ۳۰ سانتی‌متر خارج شوید تا نقاط ۹ و ۱۰ به دست آید. سپس نقاط ۹ را به ۴ و ۱۰ را به ۵ وصل کنید.

۸- روی خط ۹-۴ و ۱۰-۵ را به اندازه‌های ۵ یا ۱۰ سانتی‌متر تقسیم کنید و علامت بگذارید. (این اندازه با توجه به اندازه‌ی پلیسه دل‌خواه است).

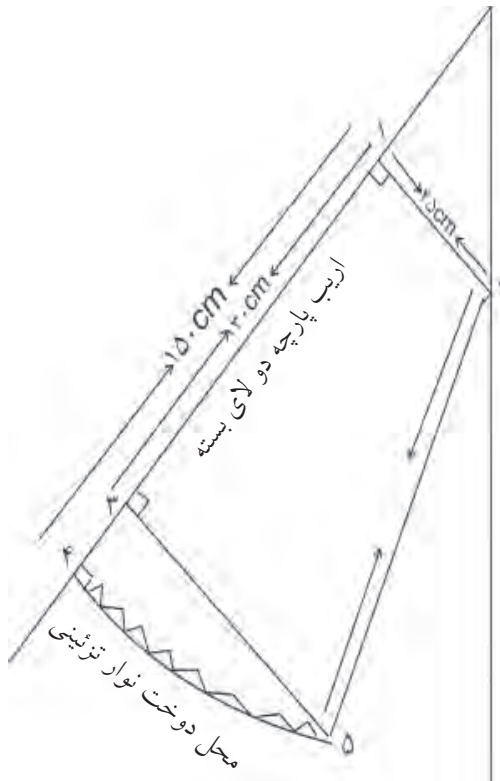
۹- با توجه به علامت‌ها، به صورت پلیسه روی هم، خط را پلیسه کنید، به طوری که کلیه‌ی پلیسه‌ها روی هم قرار گیرند. این پلیسه‌ها را با بست به یکدیگر وصل کنید و بدوزید. در زیر این پلیسه یک بند جهت گره‌زدن پرده‌ی روی میل پرده بدوزید.

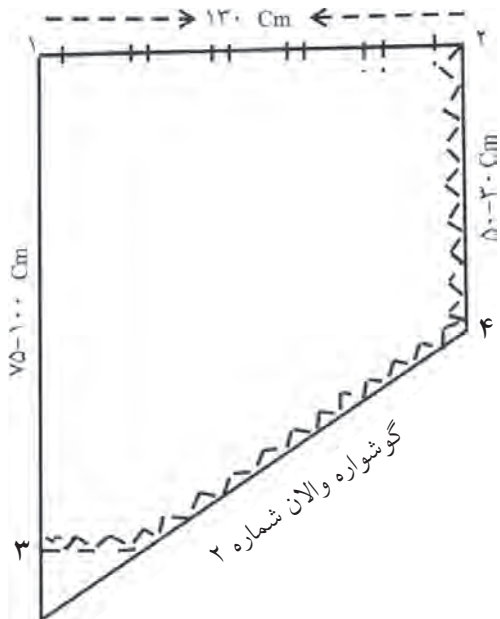

هنر در خانه جلد (۲)

روش اندازه‌گیری و برش و دوخت چند نوع پرده‌ی ساده

شکل ۱۰-۶

شکل ۱۰-۷

به مدل، که روی دولای پارچه اریب برش زده می‌شود، ۹۰ سانتی‌متر را نصف می‌کنید و ۴۵ سانتی‌متر می‌شود.

۱- عرض پارچه را روی طول پارچه قرار دهید. گونیا را هم روی پارچه قرار دهید و ۴۵ سانتی‌متر را مطابق شکل رسم کنید. خط ۱-۲ برابر با ۴۵ سانتی‌متر است.

۲- خط ۱-۳ روی اریب پارچه قرار دارد. برابر ۱۳۰ سانتی‌متر علامت بزنید و خط ۳-۵ را برابر ۷۵ سانتی‌متر به شکل گونیا رسم کنید. (توجه $۴۵+۳۰=۷۵$) کنید ۳۰ سانتی‌متر ثابت است).

۳- یک بار دیگر از نقطه‌ی ۱ تا ۴ را برابر ۱۵۰ سانتی‌متر علامت بزنید.

۴- خط ۲-۵ را برابر ۱۳۰ سانتی‌متر علامت بزنید، طوری که از نقطه‌ی ۲ به اندازه‌ی یک یا دو پیلی صاف شود، یعنی موازی خط ۱-۳ و ادامه‌ی آن را تا نقطه‌ی ۵ رسم کنید.

۵- نقطه‌ی ۴-۵ را، به صورت هلال، طبق شکل به یکدیگر وصل کنید.

۴- از نقطه‌ی ۲ تا ۴ و سپس تا ۳ را نوار تزئینی بدوزید و لبه‌ی ۳-۱ را نیز تابزنید و چرخ کنید. (شکل ۷-۱۰)

۵- خط ۲-۱ را به صورت پلیسه ۵ و ۱۰ سانتی‌متر علامت بزنید سپس، آن را اتو کنید و بدوزید. پس از پلیسه نمودن گوشواره را به پلیسه دراپه وصل کنید.

می‌توانید پلیسه‌ها را روی هم قرار دهید و چرخ کنید یا لبه‌ی پلیسه دراپه را به یک پارچه‌ی دولا چرخ کنید و این نوار پارچه را حدود ۱۰-۵ سانتی‌متر در نظر بگیرید.

سپس پلیسه‌ی گوشواره را به سمت دیگر نوار پارچه وصل کنید و در روی این نوار از سمت زیر بندینگ بدوزید و آن را برای وصل به میل پرده نیز بدوزید. دقت کنید که دولبه‌ی کوتاه گوشواره باید به سمت وسط پرده و دولبه‌ی ۵-۱۰ بلند گوشواره در سمت لبه‌ی پرده قرار گیرد.

۶- پارچه را برش بزنید و به هلال پایین نقطه‌ی ۵-۴ نوار تزئینی (منگوله - ریشه) بدوزید و لبه بالایی را نیز تمیزدوزی کنید. یا به اندازه یک سانتی‌متر تا بزنید و آن را چرخ کنید.

۷- خط ۵-۲ را با توجه به پهنا‌ی پلیسه به فرض ۵ و ۱۰ سانتی‌متر یک در میان علامت بزنید و پلیسه‌ها را در کنار هم قرار دهید و بدوزید. (شکل ۶-۱۰)

این مدل را به گونه‌ی دیگری نیز می‌توان اندازه‌گیری نمود. قسمت هلال پایین پرده را می‌توانید با یک ریسمان اندازه بزنید. سپس اندازه را نصف نمایید و هلال پایین پرده خط ۵-۴ را طوری رسم کنید که خط ۵-۲ برابر ۱۳۰ سانتی‌متر باشد.

برای رسم الگوی آویز، به شکل زیر عمل کنید.

۱- از نقطه‌ی ۲-۱ به اندازه‌ی ۱۳۰ سانتی‌متر روی

پارچه علامت بزنید.

۲- نقطه‌ی ۳-۱ (بلندی گوشواره به دلخواه است)

بلندی را اندازه بزنید و نقطه ۴-۲ نیز دلخواه است.

۳- خط ۳-۱ را روی دولای پارچه (راستا)

قرار دهید و پارچه را برش بزنید.

هنر در خانه جلد (۲)

روش اندازه‌گیری و برش و دوخت چند نوع پرده‌ی ساده

چکیده

در این فصل با لوازم جانبی پرده و هم‌چنین اندازه‌گیری و برش و دوخت چند نمونه پرده و والان آشنا شوید.

آزمون پایانی نظری واحد کار دهم

- ۱- هنگام نصب میل پرده، فاصله‌ی هر میل پرده از یکدیگر باید تقریباً چندسانتی‌متر باشد؟
- ۲- از پرده در منزل برای چه استفاده می‌شود؟ توضیح دهید.
- ۳- چند نوع نوار پرده را نام ببرید.
- ۴- کاربرد نوار سربی در پرده را توضیح دهید.
- ۵- در پرده‌هایی با ضخامت متوسط، پارچه را چند برابر میل پرده می‌توان محاسبه نمود؟
- ۶- چرا در میل پرده‌های بلند باید از بست‌های اضافی کمک گرفت؟

آزمون پایانی عملی واحد کار دهم

- ۱- روش برش یک نوع پرده را انجام دهید.
- ۲- یک نوع والان دراپه را توضیح دهید و آن را بدوزید.

بخش دوم

پودمان مهارتی

هنر گلدوزی و بافتنی در خانه

(بر اساس استاندارد هنر در خانه)

ویژه‌ی رشته‌ی مدیریت و برنامه‌ریزی خانواده، شاخه‌ی کار دانش

مؤلف: زینت فرقانیان

جدول زمان‌بندی

پودمان	آموزش نظری	آموزش عملی	جمع
دوخت‌های اولیه گلدوزی	۳ ساعت	۱۵ ساعت	۱۸ ساعت
بافتنی‌های ساده	۴ ساعت	۲۰ ساعت	۲۴ ساعت
جمع	۷ ساعت	۳۵ ساعت	۴۲ ساعت

به نام خالق زیبایی‌ها.
خداوند بزرگ نیروی خارق‌العاده‌ای در وجود انسان به ودیعه نهاده است تا بتواند در بهترین فرصت‌ها استعدادهایش را شکوفا سازد.

هنر زیباسازی فضای خانه نشانه‌ی سلیقه‌ی ما در خانه است.

جلوه‌ی طبیعت به صورت گل‌ها و پرندگان زیبا یا مناظر دل‌انگیز با سرانگشتان ظریف هنرجویان خوش ذوق بر روی پارچه نشانه‌ی هنر و سلیقه‌ی آنهاست. هدف از تدوین این کتاب دستیابی به اصول دوخت‌های تزئینی و بافتنی است که به هنرجویان کمک خواهد کرد تا بیشتر از توانایی ذاتی خود برای زیباسازی محیط زندگی بهره ببرند.

از آنجا که زکات علم و دانش و هنر، آموزش آن به علاقمندان و هنردوستان به ویژه نسل جوان کشور است و هر کس این زکات را پردازد موجب خوشنودی خداوند و زمینه افزایش استعداد هنری و توسعه‌ی خلاقیت و ابتکار و ابداع در طول عمر خود را خواهد داشت، من خدای متعال را سپاسگزارم که با لطف بی پایان خود مرا یاری نمود تا آنچه را که از هنر آموخته‌ام در این پودمان در اختیار هنرجویان عزیز قرار دهم، امید است که همه هنرجویان فرصت را غنیمت دانسته و در پرورش استعدادهای خود با آموزش هنر و به کار گرفتن آن در طول زندگی خود بهره‌های با ارزشی را فراهم نمایند.

مؤلف

راهنمای استفاده از پودمان

از آنجا که دختران امروز، مادران فردای جامعه خواهند بود، بهدست آوردن مهارت‌های لازم در زمینه‌ی مدیریت و برنامه‌ریزی خانوادگی برای داشتن خانواده‌ی سالم و توسعه‌ی اجتماعی و اقتصادی کشور نقش به‌سزایی دارد. از اینرو، رشته‌ی مهارتی “مدیریت و برنامه‌ریزی خانواده” در شاخه‌ی کار دانش با افزایش توانمندی دختران در خصوص برنامه‌ریزی امور خانواده، خوداشتغالی و تأسیس کارگاه‌های خانگی، افزایش خوداتکایی و اعتماد به نفس و ارتقای سطح سلامت خانواده، از اهمیت خاصی برخوردار است.

“مدیریت و برنامه‌ریزی امور خانواده”، “مهارت‌های سالم زیستن” و “هنر در خانه” سه استاندارد مهارتی این رشته هستند که براساس مجموعه‌ای به هم پیوسته از پودمان‌های مهارتی تهیه و تنظیم شده‌اند.

مجموعه‌ی پودمان‌های استاندارد “مدیریت و برنامه‌ریزی امور خانواده”، هنرجو را قادر می‌کند براساس نیازهای خانواده و با توجه به درآمد و شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی برنامه‌ریزی امور خانوادگی خود را برعهده گیرد، توازن در دخل و خرج را رعایت کند، از عهده‌ی تعلیم و تربیت فرزند برآید، از حقوق خود و خانواده بهره‌مند شود و روابط سالم انسانی و اخلاقی را برقرار سازد.

مجموعه‌ی پودمان‌های استاندارد “مهارت‌های سالم زیستن” هنرجو را قادر می‌کند، مهارت‌های لازم را برای تأمین سلامت خانواده در زمینه‌های مختلف بهداشتی مانند بهداشت فردی، بهداشت محیط، بهداشت مواد غذایی، بهداشت روانی، نظام عرضه‌ی خدمات بهداشتی و درمانی، بهداشت مادر و کودک، بهداشت بلوغ، بهداشت سالمندان، کمک‌های اولیه، حوادث خانگی، شناسایی برخی بیماری‌ها، مراقبت از بیماران و آموزش بهداشت در محیط خانه و خانواده به کار بندد.

مجموعه‌ی پودمان‌های استاندارد “هنر در خانه”، هنرجو را قادر می‌کند مهارت‌های آشپزی، شیرینی‌پزی، پذیرایی از میهمان، خیاطی، گلدوزی، بافتنی، گلسازی، آراستگی شخصی، چیدمان وسایل منزل، کاربرد و نگهداری لوازم خانگی و پرورش گل و گیاه را در منزل به کار بندد.

توصیه می‌شود برای استفاده از پودمان‌های مهارتی به منظور اجرای مطلوب آموزش‌ها به نکته‌های زیر توجه کنید:

با مطالعه‌ی هدف کلی، فهرست وسایل و تجهیزات موردنیاز، جدول زمان‌بندی و مهارت‌های پیش‌نیاز برنامه‌ی

آموزشی خود را تنظیم کنید.

● پیش آزمون‌های ابتدای هر واحد کار را بررسی کنید. این کار اطلاعات و مهارت‌های ورودی را ارزیابی و برای شروع برنامه‌ی آموزشی انگیزه و تمرکز بیشتری ایجاد می‌کند.

● به انتظارهای آموزشی هر واحد کار با مطالعه‌ی دقیق هدف‌های رفتاری توجه کنید.

● محتوای آموزشی هر واحد کار براساس روش‌های فعال یاددهی - یادگیری تدوین شده و شامل پرسش‌های انگیزشی، فعالیت‌های عملی، مباحث نظری، جدول‌ها، نمودارها و تصاویر مرتبط با موضوع است که با توجه به هدف‌های رفتاری تدوین شده‌است.

● به منظور افزایش بازدهی آموزشی توصیه می‌شود، کارهای عملی فردی و گروهی را در کنار مطالعه‌ی مطالب نظری انجام دهید. این فعالیت‌های عملی شامل بازدید، تحقیق، تمرین عملی و ... است.

● در هر واحد کار مطالبی تحت عنوان "بیشتر بدانید" گنجانده شده که مطالعه‌ی آن صرفاً برای کسب اطلاع بیشتر توصیه می‌شود و جزء برنامه‌ی آموزشی نیست.

● در هر واحد کار، نکته‌هایی با اهمیت بیشتر با عنوان "توجه"، "نکته" و "آیا می‌دانید" طراحی شده که نشان‌دهنده‌ی تأکید بر اهمیت مطلب است.

● در پایان هر واحد کار، چکیده‌ی واحد کار، آزمون‌های پایانی نظری و عملی برای ارزشیابی بخش‌های نظری و عملی مطرح شده‌است.

● پاسخنامه‌ی پیش آزمون و آزمون پایانی نظری هر واحد کار در بخش پیوست‌ها آمده است. توصیه می‌شود به منظور ارزیابی میزان یادگیری محتوای هر واحد کار ابتدا به پرسش‌ها پاسخ دهید، بعد به پاسخ نامه مراجعه کنید. چنانچه پاسخ‌دهی شما به آزمون پایانی رضایت بخش نبود، پیش از آغاز واحد کار بعدی مجدداً آن را مطالعه کنید.

● در بخش پیوست‌ها پس از معرفی منابع مؤلف یا مؤلفان، بخش دیگری نیز با عنوان "برای مطالعه‌ی بیشتر" آمده است. در این بخش کتاب‌ها، نرم افزارها و پایگاه‌های اینترنتی که به یادگیری بیشتر هنرجو کمک می‌کند، معرفی شده است. چنانچه این منابع برای هر واحد کار متفاوت باشد، در پایان آن واحد ذکر می‌شود.

امیدواریم که هنرجویان عزیز در به‌دست آوردن مهارت‌های لازم علاقه‌مندانه بکوشند تا مادرانی آگاه، خانواده‌ای سالم و صاحب فرزندان تندرست شوند.

هدف کلی:

توانایی انجام دوخت‌های اولیه‌ی گلدوزی و بافتنی و شناخت وسایل کار.

فهرست تجهیزات و وسایل مورد نیاز

ردیف	تجهیزات	مشخصات فنی	واحد کار اول	واحد کار دوم	واحد کار سوم	واحد کار چهارم
۱	انواع سوزن	فولادی	×	×	×	×
۲	پارچه	کتان - ترگال	×	×		
۳	کارگاه	گرد	×			
۴	قیچی	سر کج - سر صاف	×	×	×	×
۵	میز نور		×	×		
۶	نخ	دمسه - ابریشم	×	×		
۷	انگشتانه	پلاستیکی - فلزی	×	×	×	
۸	مقوا		×	×		
۹	کاربن	زرد و سفید	×	×		
۱۰	لایی چسب		×			
۱۱	اتو	بخار	×	×	×	×
۱۲	پلاستیک		×	×		
۱۳	سنجاق			×		
۱۴	ابر			×		
۱۵	منجوق و سنگ		×	×		
۱۶	خط کش		×	×	×	×
۱۷	سانتی متر		×	×	×	
۱۸	میل				×	
۱۹	چهارمیل				×	
۲۰	قلاب					×
۲۱	نخ قلاب باقی					×
۲۲	کاموا				×	×

واحد کار اول

آموزش گلدوزی

فهرست تجهیزات و وسایل مورد نیاز

ردیف	تجهیزات	مشخصات فنی	واحد کار اول	واحد کار دوم	واحد کار سوم	واحد کار چهارم
۱	انواع سوزن	فولادی	x	x	x	x
۲	پارچه	کتان - ترگال	x	x		
۳	کارگاه	گرد	x			
۴	قیچی	سرکج - سر صاف	x	x	x	x
۵	میز نور		x	x		
۶	نخ	دمسه - ابریشم	x	x		
۷	انگشتانه	پلاستیکی - فلزی	x	x	x	
۸	مقوا		x	x		
۹	کاربن	زرد و سفید	x	x		
۱۰	لایی چسب		x			
۱۱	اتو	بخار	x	x	x	x
۱۲	پلاستیک		x	x		
۱۳	سنجاق		x			
۱۴	ابر		x			
۱۵	منجوق و سنگ		x	x		
۱۶	خط کش		x	x	x	x
۱۷	ساعتی متر				x	

هدف‌های رفتاری

انتظار می‌رود هنرجو، پس از گذراندن این واحد کار، بتواند به هدف‌های زیر دست یابد:

۱. وسایل و ابزار لازم برای گلدوزی را نام ببرد.
۲. روش استفاده از وسایل گلدوزی را توضیح دهد.
۳. انواع دوخت‌های اولیه را در ابریشم‌دوزی انجام دهد.
۴. روش انتقال طرح بر روی پارچه را انجام دهد.
۵. از دوخت اولیه طرحی را کامل بدوزد.
۶. با استفاده از دوخت‌های اولیه طرحی دلخواه را بدوزد.

پیش‌آزمون واحد کار هشتم

۱. کدام گزینه جزء وسایل کار گلدوزی نیست؟
الف) نخ و سوزن ب) پارچه و کارگاه ج) نقشه و کاربن د) کاموا
۲. کدام گزینه اولین دوخت در گلدوزی است؟
الف) توپردوزی ب) دندان موشی ج) شلال (کوک) د) ساقه دوزی
۳. برای دوخت شاخه‌ی گل در گلدوزی از کدام دوخت استفاده می‌کنند؟
الف) شلال ب) زنجیره ج) زیکزاک د) ساقه دوزی
۴. ساده‌ترین روش انتقال طرح بر روی پارچه استفاده از است.
۵. برای دوخت تخم گل در گلدوزی از استفاده می‌کنند.

مقدمه

در هنر گلدوزی نخ و پارچه مهم‌ترین نقش را دارند، به طوری که با تهیه ی نخ مناسب و با رنگ بندی صحیح می‌توان گل‌ها و طبیعت را به زیبایی بر روی پارچه نقش بست.

هنر گلدوزی در فضای خانه‌های ایرانی جایگاهی خاص دارد. بنابراین، پرداختن به هنر گلدوزی و ابریشم‌دوزی ساعات و لحظات زندگی را برای دانش‌آموزان، شیرین و محصول کارشان را ماندنی می‌سازد. برای بهره‌گیری بیشتر از این هنر به این توصیيات ضروری توجه کنید.

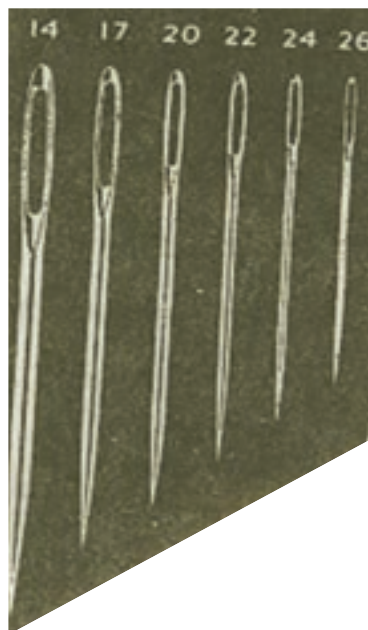
۱-۱-۱ سوزن

سوزن انواع مختلفی دارد و از هر یک برای کاری مخصوص استفاده می‌کنند. کاربرد سوزن در خیاطی و سوزن دوزیها به ضخامت پارچه و نخ و نوع دوخت بستگی دارد. انواع سوزن‌ها با این نامها در بازار یافت می‌شود:

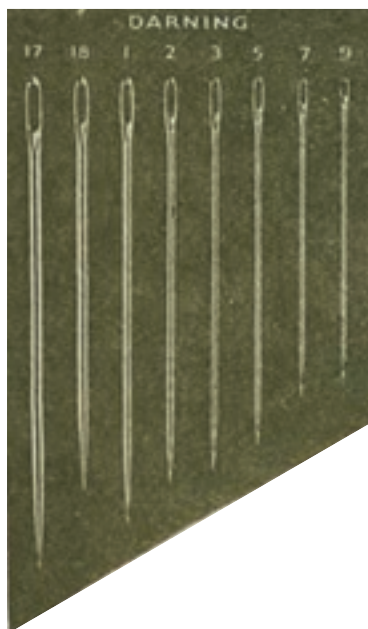
الف) کِرول: مخصوص گلدوزی است از شماره‌ی ۸ این سوزن برای پارچه‌های لطیف و نازک کاری با یک یا دو لا نخ گلدوزی می‌توان استفاده کرد برای پارچه‌های متوسط مانند کتان و پارچه‌های پشمی لطیف از سوزن شماره‌ی ۶ و ۷، با ۲ تا ۴ لا نخ گلدوزی استفاده می‌کنند.

۱-۱ وسایل گلدوزی

وسایلی مانند سوزن، قیچی، نخ، انگشتانه، کارگاه، پارچه، کاربن، میز نور، متر، کاغذ و مداد در بیشتر سوزن‌دوزی‌های ایران به کار می‌رود. سوزن در انواع مختلف معرفی شده است که هر یک جهت دوخت یک هنر به کار می‌رود. پارچه نیز در هنر گلدوزی نقش بسیار مهمی دارد. در هنر سوزن‌دوزی از پارچه‌های بسیار ضخیم نمی‌توان استفاده کرد و پارچه در این دوخت‌ها باید از یک بافت مناسب برخوردار باشد.

شکل ۱-۲

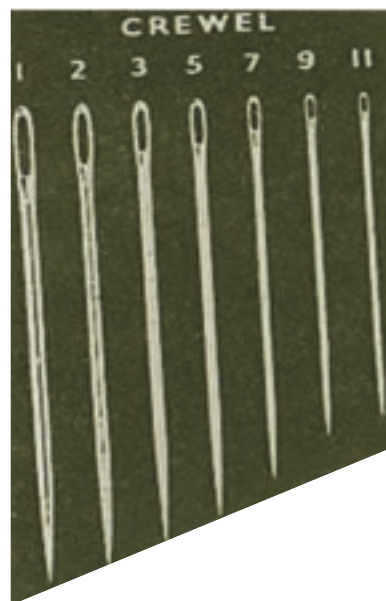
شکل ۱-۳

د) تپستری^۳: از این سوزن، که امروزه به نام سوزن

گوبلن دوزی معروف است، برای پر کردن سطح تور

Tapestry^۳

برای پارچه‌های ضخیم از سوزن شماره‌ی ۵ و از شش لانخ گلدوزی استفاده می‌کنند. (شکل ۱-۱)

شکل ۱-۱

ب) چنایل^۱: از این سوزن برای گلدوزی روی پارچه‌های درشت بافت، مانند پارچه‌های پشمی ضخیم و پارچه‌های کشباف و کنفی استفاده می‌شود. الیاف ابریشم خام و بدون تاپ را توسط سوزن شماره (۲۰) و الیاف پشم بدون تاپ را توسط سوزن شماره (۱۴ و ۱۷) استفاده کنید. (شکل ۱-۲)

ج) رفو (دارنینگ)^۲: از این سوزن، چون طول بلندی دارد، بیشتر در کارهایی که دوخت درشت دارند. (مانند الیاف پشم و کاموا) استفاده می‌کنند. (شکل ۱-۳).

۱. Chenille

۲. Darning

استفاده می کنند و دارای اندازه ها و شماره های متفاوتی است. (شکل ۱-۴).

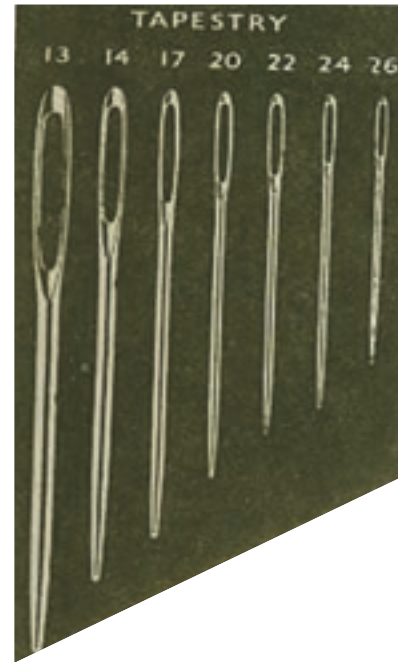
شکل ۱-۵

۱-۱-۲ قیچی

قیچی نیز از وسایل مهم کار است و اندازه ها و فرم های مختلفی دارد. از انواع آن می توان قیچی زیگزاگ^۲، قیچی برش با اندازه ی متفاوت و همچنین قیچی مخصوص گلدوزی ها را نام برد. قیچی های مخصوص گلدوزی ها معمولاً کوچک اند، با فرم سر صاف یا سر کج و قسمت بُرنده ی آن نیز کوتاه است. قیچی سر کج را برای بریدن دالبرها و سوراخ کردن شبکه هایی که در سطح کار دوخته می شود به کار می برند. (شکل ۱-۶).

۲. Zigzag

شکل ۱-۴

ها) شارپ^۱: سوزنی است که به طور معمول برای خیاطی در دسترس است و دارای نوک بسیار تیزی است. این سوزن دارای شماره های مختلف است از شماره ی ۸ به بعد آن را برای سوزن دوزی ها، مخصوصاً بر روی پارچه های لطیف، استفاده می شود. (شکل ۱-۵).

توجه!

در گلدوزی سعی شود از سوزن ظریف و کوتاه و متناسب با نخ و پارچه استفاده شود. (شکل ۱-۵).

۱. Sharps

۴-۱-۱ نخ:

نخ‌های گلدوزی و سوزندوزی انواع مختلف

دارد:

- نخ عمامه
- نخ ابریشم
- نخ پشم
- نخ‌های مصنوعی
- الیاف فلزی
- دمسه

شکل ۶-۱

۳-۱-۱ انگشتانه:

یکی از وسایلی که هم در کارهای سوزندوزی و هم در خیاطی به کار می‌رود انگشتانه است. انگشتانه یک وسیله بسیار لازم و ضروری است. بدون آن از سرعت عمل کاسته می‌شود و کار ظرافت و زیبایی کامل نخواهد داشت. انواع مختلف آن فلزی، پلاستیکی و چرمی موجود است ولی نوع فلزی ضد زنگ آن بهتر از انواع دیگر است. اندازه‌ی آن باید کاملاً متناسب با انگشت سوم دست باشد. (شکل ۷-۱).

شکل ۷-۱

شکل ۸-۱

الف) نخ عمامه: نخ‌ی تابدار و براق است و برای دوخت‌های درشت و نقش‌هایی که طرح برجسته دارند و بافت حاشیه‌های قلاب بافی مورد استفاده قرار می‌گیرد. (شکل ۹-۱)

ب) نخ ابریشم: این نخ به دو صورت عمامه و کلاف تهیه می‌شود. الیاف کلاف آن بیشتر برای دوخت ابریشم‌دوزی و الیاف عمامه‌ی آن، که ضخامت نسبتاً زیادی دارد، برای دوخت انواع حاشیه دوزی و کروش

شکل ۱-۱۱

شکل ۱-۱۲

ه) الیاف فلزی: از این نخ‌ها بیشتر جهت تزئین گلدوزی و سوزن دوزی‌ها استفاده می‌شود و این الیاف به دو صورت کلاف و قرقره به رنگ‌های طلایی و نقره‌ای به نام‌های نقده و گلابتون تهیه می‌شود. (شکل ۱-۱۳)

و) نخ دمه: این نخ، معمولی‌ترین نخ در گلدوزی و ایریشم‌دوزی است، به صورت کلاف‌های کوچک که دارای رشته نخ‌های شش لاسه و از رنگ‌بندی‌های بسیار متنوع و ثبات رنگ خوبی برخوردار است. (شکل ۱-۱۴)

(بافت با قلاب) به کار می‌رود. (شکل ۱-۱۰)

شکل ۱-۹

شکل ۱-۱۰

ج) نخ پشم: به دو صورت کلاف کاموا و الیاف پشم خام (نتابیده) در بازار عرضه می‌شود که از الیاف تاییده نشده‌ی آن بیشتر برای دوخت استفاده می‌شود. (شکل ۱-۱۱)

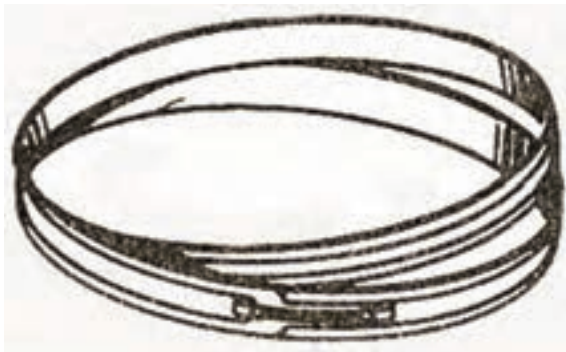
د) نخ‌های مصنوعی: انواع مختلفی از این نخ در بازار عرضه می‌شود که در دوخت و دوزها کاربرد فراوانی دارد. (شکل ۱-۱۲)

هنر در خانه جلد (۲)

هنر گلدوزی و بافتنی در خانه

دایره‌ی کوچک در درون دایره‌ی بزرگ جا می‌افتد. همچنین پیچی بر روی دایره‌ی بزرگ هست که برای تنظیم و سفت کردن کارگاه به کار می‌رود و دوخت را راحت‌تر می‌کند. کارگاه‌های پایه‌دار به دو شکل دایره یا مستطیل موجودند. نوع مستطیل شکل آن برای کارهای بزرگ به کار می‌رود. (شکل ۱-۱۵).

شکل ۱-۱۵

شکل ۱-۱۳

شکل ۱-۱۴

توجه!

- ۱- در هنگام گلدوزی، سعی شود دست‌ها شسته و تمیز باشد تا پارچه و دوخت کثیف نشود.
- ۲- پارچه در کارگاه زیاد کشیده نشود زیرا تار و پودهای پارچه باز می‌شود و پارچه فرم خود را از دست می‌دهد.

۱-۱-۶ پارچه

زمینه‌ی دوخت طرح را می‌توان از هر نوع پارچه انتخاب کرد، با این شرط که تناسب طرح و طرح پارچه و جنس نخ و نوع دوخت رعایت شود.

۱-۱-۵ کارگاه

یکی از اساسی‌ترین وسایل سوزن‌دوزی‌ها کارگاه است و معمولاً به دو نوع گرد و مستطیلی عرضه می‌شوند. از نوع گرد آن معمولاً برای کارهای کوچک و ظریف استفاده می‌کنند. استفاده از کارگاه در کار سوزن‌دوزی به این سبب است که باعث می‌شود، کار بر اثر دوخت روی آن جمع و چروک نشود. البته، باید دقت کرد تا سطح پارچه کاملاً کشیده و صاف درون کارگاه قرار گیرد. کارگاه گرد از دو دایره‌ی بزرگ و کوچک تشکیل شده است، به طوری که

غیر آنها پارچه‌های کتان کنف، کتان دست بافت، ساتن یا کتان (ارگانندی) مناسب است.

روی پارچه‌های نخی مطلقاً نمیتوان با الیاف پشم گلدوزی کرد، زیرا الیاف پشم به زحمت از داخل پارچه عبور می‌کند و پس از چند بار سوزن زدن پارچه و نخ هر دو پاره می‌شوند.

برای تابلوهای دیواری، دیوار کوب‌ها، قاب‌ها و غیر آنها انتخاب پارچه‌های بیشتری امکان‌پذیر است. پارچه‌های «الیاف مصنوعی» که دارای شرایط ظاهری کتان یا کنف یا پشم باشد برای دوخت گلدوزی و تهیه‌ی وسایلی که ذکر شد مناسب است، زیرا این نوع پارچه در قاب و شیشه به خوبی حفظ می‌شود. برای گلدوزی بعضی طرح‌های استثنایی از پارچه‌های پُرزدار چون مخمل و غیره نیز می‌توان استفاده کرد. دوخت‌های خیلی ظریف را گاه روی ارگانندی نخی «ارگانزا» ابریشمی و یا حتی «تور گاز» نازک نیز انجام می‌دهند. شکل ۱۶-۱ نمایانگر پارچه‌های درشت‌بافت و ریزبافت می‌باشد.

شکل ۱۶-۱ پارچه‌های ریزبافت

برای دوختن الیاف ضخیم باید پارچه‌های ضخیم‌تر به کار برد.

دوخت انواع سوزن‌دوزی برای ملحفه‌ها و رومیزی و غیره منحصراً روی پارچه‌های قابل شست و شو انجام می‌گیرد. انواع پارچه‌های نخی کتان، پشمی لطیف و ریز بافت و هر نوع پارچه‌ای، که بافت مسطح داشته باشد، می‌توان برای گلدوزی استفاده کرد.

پارچه‌ای که دارای بافت ناهموار یا رنگارنگ باشد مناسب گلدوزی نیست، زیرا سطح الیاف پارچه و رنگ متنوع آن «مزاحم» کار است، در نتیجه الیاف نخ به راحتی روی آن نمی‌خوابد و سوزندوزی‌ها هم خوب دیده نمی‌شود.

برای گلدوزی با الیاف پشم فقط باید از پارچه‌های پشمی استفاده کرد. هر چه ضخامت الیاف پشم در گلدوزی بیشتر باشد پارچه را باید به همان نسبت درشت‌بافت‌تر انتخاب کرد زیرا نخ ضخیم را نمی‌توان از میان پارچه‌ای ریز بافت رد کرد.

پارچه‌ی گلدوزی باید کاملاً مستحکم باشد. زیرا پارچه در میان کارگاه از اطراف با فشار کشیده می‌شود.

بنابراین، باید به پارچه‌های با الیاف مصنوعی توجه داشت. زیرا بسیاری از این الیاف مقاومت طبیعی ندارند. به طور کلی برای پارچه‌هایی که به حالت آویزان قرار می‌گیرند مانند پرده‌ها و روتختی‌ها و

کوچک تری تقسیم و تعداد خانه‌های آنرا محاسبه می‌کنند و بعد با توجه به کوچک کردن یا بزرگ کردن، طرح اصلی رسم شده را ترسیم می‌کنند.

چنانچه پارچه‌ی زمینه از پارچه‌های نازک باشد بهترین روش انتقال طرح آن است که طرح را روی شیشه‌ی پنجره بچسبانند، بعد پارچه انتخابی را روی آن بگذارند و با مداد کمرنگ به ترسیم طرح بر روی پارچه پردازند (از میز نور نیز می‌توان استفاده کرد). چنانچه پارچه‌ی انتخابی برای دوخت پرزدار یا تیره باشد، ابتدا طرح را روی کاغذ کالک، که ابعاد آن کمی بزرگتر از اندازه‌ی پارچه باشد، ترسیم می‌کنند. بعد با سنجاق یا رولت خیاطی تمامی خطوط طرح روی کاغذ را با فواصل نزدیک به هم سوراخ می‌کنند و سپس طرح را روی پارچه می‌گذارند و مقداری پودر گچ، یا هر نوع پودر سفید رنگ دیگری را که با تکان دادن پارچه قابل پاک شدن باشد بر روی قسمت‌های سوراخ شده‌ی طرح می‌ریزند تا پودر از سوراخ‌ها عبور کند و بر روی پارچه بنشیند. در پایان، صفحه‌ی طرح را به آرامی از روی پارچه بردارند و با استفاده از مداد سفید طرح کلی را بر روی پارچه ترسیم می‌کنند. بدیهی است چنانچه پارچه‌ی انتخابی رنگ روشن داشته باشد برای انتقال طرح باید از پودر زغال و مداد سیاه استفاده کرد.

روش دیگر، استفاده از پودر رنگین در کیسه‌های

شکل ۱۶-۱ پارچه‌های درشت‌بافت

۱-۱-۷ شیوه‌ی طراحی و نقش‌پردازی روی پارچه هنرمند سوزن دوز پس از انتخاب طرح دل‌خواه، به نقش‌پردازی آن بر روی پارچه اقدام می‌کند. بعضی از هنرمندان که با طراحی کاملاً آشنایی دارند ابتدا طرح مورد دل‌خواه روی پارچه با مداد ترسیم می‌کنند، سپس به دوخت آن می‌پردازند.

در مواردی نیز، دوزندگان به دلیل آشنا نبودن با طراحی یا الزام انتقال نقش سفارش شده‌ی دیگران، از طرح‌های چاپی یا طرح‌هایی که دیگران ترسیم کرده‌اند بهره می‌گیرند. در چنین مواردی اگر قرار باشد طرح در اندازه‌ی بزرگتر یا کوچکتر از اندازه‌ی اصلی باشد، لازم است ابتدا دوزنده نسبت به کوچک یا بزرگ کردن طرح اقدام کند.

برای این کار شیوه‌های گوناگونی رواج دارد که مرسوم‌ترین آنها استفاده از روش شطرنجی کردن طرح است. به این معنا که ابتدا دور طرح اصلی یک مربع یا مستطیل ترسیم می‌شود به طوری که بر جوانب طرح محاط باشد. سپس آن را از طول و عرض به مربع‌های

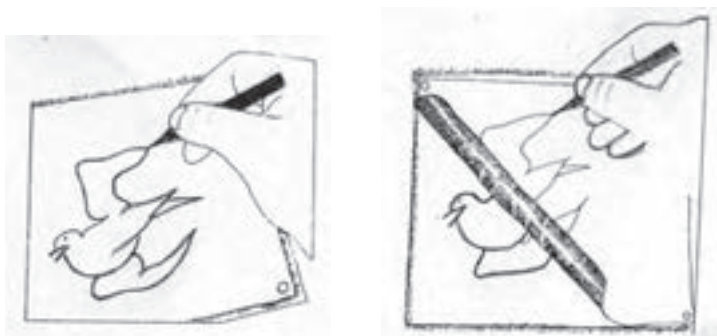

هنر در خانه جلد (۲)

هنر گلدوزی و بافتنی در خانه

علاوه بر روش‌های فوق، در اصفهان و کرمان برای انتقال طرح از رنگ‌های قلمکار به همراه قالب‌های آن استفاده می‌کنند و در واقع نقش را روی پارچه مهر می‌زنند. (شکل ۱۷-۱)

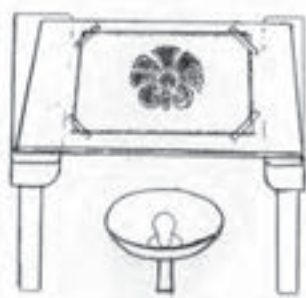
مخملی کوچک (عروسکی) است که در حقیقت به جای پودر گچ و پودر زغال به کار می‌رود. روش دیگر نیز استفاده از کاربن‌های (کپی) رنگی است که سرعت انتقال طرح در این روش بیشتر است ولی باید مواظب بود که کاربن پارچه‌ی زمینه را کثیف نکند.

انتقال طرح با کاربن

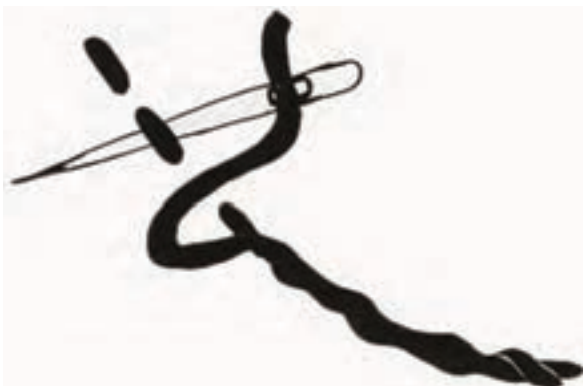

انتقال طرح با پودر گچ

انتقال طرح با میز نور

شکل ۱۷-۱

شکل ۱-۱۹

توجه!

با دوخت شلال روی پارچه‌ی چهارخانه می‌توانید دوخت‌های بسیار زیبا با رنگ‌های متضاد همان پارچه بدوزید.

۱-۲-۳ بخیه‌ی ساده

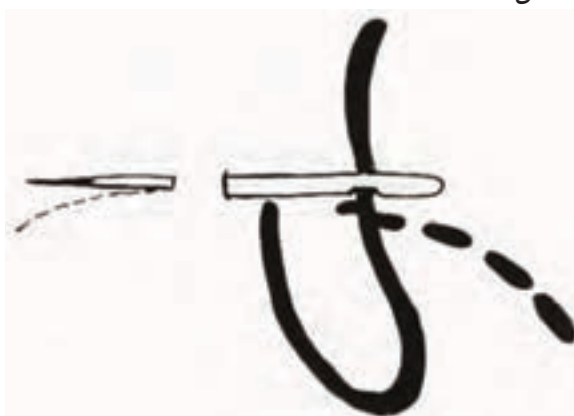
بخیه‌های کوتاه در یک خط به دنبال هم قرار می‌گیرند. دوخت بخیه باید از سمت راست به چپ شروع شود، نخ هم در امتداد خطوط حرکت کند. این دوخت را معمولاً می‌توان برای مشخص کردن خطوط خارجی یا تنها برای ساقه‌ها یا حاشیه‌ها به کار بُرد.

شلال‌های این دوخت در قسمت روی دوخت به صورت یک ردیف متصل به دنبال هم می‌آیند؛ لکن پشت دوخت شلال‌ها در هر فاصله دوباره تکرار شده است. (شکل ۱-۲۰)

۱-۲ دوخت‌های اولتیه

۱-۲-۱ شلال ساده

این دوخت در امتداد خطی که ممکن است مستقیم یا منحنی باشد، شروع می‌شود و شامل کوک‌های یک‌نواخت و معمولاً یک اندازه است. ممکن است در طرح‌های مختلف تغییراتی نیز از نظر اندازه‌ی کوک‌ها ایجاد کرد. این دوخت معمولاً در دوخت برگ‌ها یا ساقه و یا پر کردن یک سطح به کار می‌رود. (شکل ۱-۱۸)

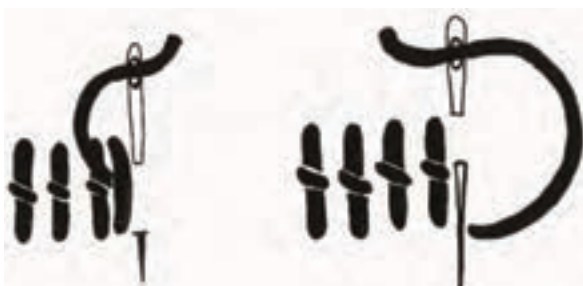
شکل ۱-۱۸

۱-۲-۲ شلال پیچ:

این دوخت در اصل ترکیب دو نوع دوخت است. اول شلال‌های منظم و یک‌نواخت در محل مورد نظر زده می‌شوند، سپس با نخی دیگر متناسب با آن، شلال‌هایی به طور مارپیچ از میان شلال‌ها عبور داده می‌شود، به طوری که سوزن در داخل پارچه فرو نرود. پس از اتمام کار، دوخت شباهت به قیطان تاییده پیدا می‌کند. (شکل ۱-۱۹)

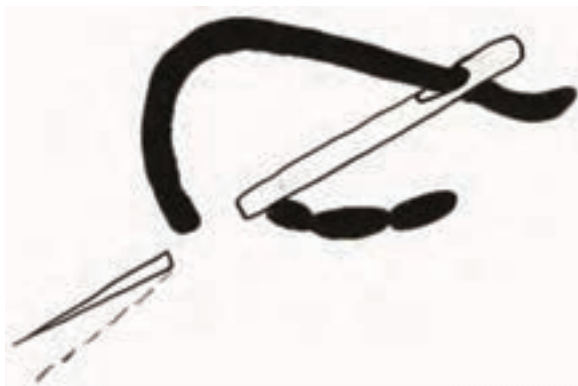
بیرون می آوریم و یک شلال بلند می زنیم. سپس، سوزن را از پشت پارچه و در قسمت چپ شلال، از مرکز آن بیرون می آوریم و به طرف راست شلال فرو می کنیم و از قسمت پایین شلال بیرون می آوریم. این کار باید به طور یک نواخت و منظم انجام گیرد. (شکل ۲۱-۱)

شکل ۲۱-۱

۱-۲-۶ توپردوزی (ساتن)

توپردوزی به صورت شلال های کنار هم است. با این دوخت قسمت هایی شبیه گلبرگ ها یا برگ های کوچک پر می شود. معمولاً شلال ها مانند شکل، کمی مایل دوخته می شوند. همیشه سوزن را از طرف راست طرح داخل پارچه فرو می بریم و از سمت چپ خارج می کنیم. اما چنانچه لازم باشد که طرح را مستقیم بدوزیم سوزن را از قسمت بالای نقشه یا طرح به داخل پارچه فرو می بریم و از قسمت پایین بیرون می آوریم. در خصوص طرح های دایره ای همیشه از قطر دایره شروع می کنیم. اول نیمه ی طرف راست را، بعد نیمه ی طرف چپ را می دوزیم و برای دوختن برگ های کوچک و بیضی شکل از پایین شروع به دوختن

شکل ۲۰-۱

۱-۲-۴ بخیه های تزئینی

پس از دوخت بخیه های یک دست و منظم روی پارچه، نخى متناسب با نخ بخیه انتخاب می کنیم و آن را با سوزنی که نوک آن تیز نباشد و در پارچه فرو نرود، به طور مارپیچ از زیر بخیه ها عبور می دهیم. برای تکمیل کار، نخ دیگری که متناسب با نخ اول و دوم باشد انتخاب می کنیم و در جهت عکس مارپیچ اول باز از زیر بخیه ها رد می کنیم. به این ترتیب طرح زیبایی ایجاد می شود که می توان برای تزئین حاشیه ها از آن استفاده کرد. هر چه ضخامت نخ های مارپیچ بیشتر باشد دوخت ما برجسته تر به نظر می آید.

۱-۲-۵ بخیه ی رومانی

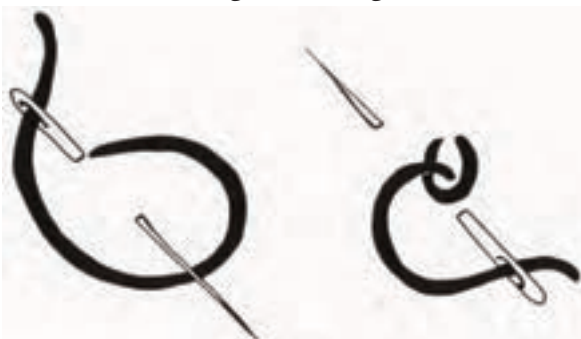
از این دوخت برای ایجاد حاشیه هایی ظریف و زیبا و نیز پر کردن داخل گل ها و برگ ها می توان استفاده کرد، به طوری که تمام بخیه ها کاملاً کنار هم و چسبیده به هم باشند. دوخت دو مرحله دارد: اول سوزن را از میان پارچه

هنر در خانه جلد (۲)

هنر گلدوزی و بافتنی در خانه

را از راس گلبرگ بیرون می آوریم و نخ را مانند یک حلقه زیر سوزن قرار می دهیم و مجدداً سوزن را از رأس گلبرگ داخل پارچه می کنیم و از طرف مقابل آن خارج می سازیم و با یک بست کوچک حلقه‌ی زنجیره را ثابت می کنیم. برای یک گل کامل این کار را طوری تکرار می کنیم که هر گلبرگ شعاعی از دایره‌ی مرکزی گل باشد. (شکل ۱-۲۴)

شکل ۱-۲۴

۱-۲-۹ زنجیره‌ی رومی

در این دوخت نیز مانند زنجیره‌ی ساده عمل می کنیم. با این تفاوت که حلقه‌های زنجیر را قدری گشادتر می گیریم و سوزن را به طور مایل در پارچه داخل و خارج می کنیم. باید سعی کنیم که حلقه‌های زنجیره کاملاً مساوی و نزدیک به هم دوخته شود. (شکل ۱-۲۵)

۱-۲-۱۰ زنجیره‌ی دوبل (دوتایی)

از این دوخت به حالت حاشیه‌ی تزینی استفاده می کنند. برای دوخت این نوع زنجیره‌ی مانند زنجیره‌ی ساده عمل می کنند، با این تفاوت که محل دوخت هر

می کنیم و سوزن را به طور مورّب در پارچه داخل می کنیم. (شکل ۱-۲۲)

شکل ۱-۲۲

۱-۲-۷ توپُر دوزی ساده

این دوخت، همان طور که نشان داده شده است، برای دوخت برگ‌ها و گلبرگ‌ها به کار می رود. در طرح‌های وسیع باید طرح را به چند قسمت تقسیم کنیم و سپس هر قسمت را طوری پُر دوزی کنیم که شلال‌ها کنار هم و یکدست باشد. (شکل ۱-۲۳)

شکل ۱-۲۳

۱-۲-۸ زنجیر تک قلاب

این نوع دوخت بهترین نمونه برای دوخت گل‌برگ‌های کوچک و گل‌های وحشی است. سوزن

هنر در خانه جلد (۲)

هنر گلدوزی و بافتنی در خانه

شست دست چپ نگه می‌داریم و وقتی که سوزن را از پارچه درمی‌آوریم نخ را رها می‌کنیم. این عمل را مرتب تکرار می‌کنیم تا طرح تمام شود. (شکل ۲۷-۱)

شکل ۲۷-۱

بار از راست به چپ و از چپ به راست تغییر جهت می‌دهد. البته باید دقت کنیم زمانی که سوزن را در سمت راست طرح فرو می‌بریم نخ حلقه شده هم در طرف راست باشد و اگر سوزن را در طرف چپ طرح فرو می‌بریم، نخ حلقه شده در طرف چپ باشد.

(شکل ۲۶-۱)

شکل ۲۵-۱

فعالیت عملی ۱

دوخت‌های اولیه ستاره و شلال حاشیه‌ای را با رنگ‌های متنوع بدوزید.
از دوخت ستاره دوزی روی پارچه‌ی چهارخانه جهت دوخت پیش‌بند استفاده کنید.
با دوخت دندان موشی یک گل و برگ را بدوزید.

شکل ۲۶-۱

۱-۲-۱۱ دوخت جا دکمه (دندان موشی)

شروع دوخت از چپ به راست است. سوزن را از پارچه درمی‌آوریم، به طوری که نخ به صورت حلقه‌ای در زیر آن قرار بگیرد. این نخ حلقه شده را با انگشت

۱-۲-۱۲ ساقه دوزی

ساقه دوزی یکی از دوخت‌های بسیار رایج است

دوخت، هم برای لبه‌دوزی پوشاک و هم برای تزئین به صورت حاشیه استفاده می‌کنند. (شکل ۲۹-۱)

شکل ۱-۲۹

۱-۲-۱۴ گره فرانسوی

برای دوخت، سوزن را از پارچه بیرون می‌آوریم و نخ را یکی دوبار به دور سوزن حلقه می‌کنیم. سپس سوزن را در کنار همان نقطه در پارچه فرو می‌کنیم و دوباره بیرون می‌آوریم، به طوری که یک شلال خیلی کوچک در پشت پارچه دیده شود. بعد انگشت شست را روی گره می‌گذاریم و سوزن را با ملایمت بالا می‌کشیم تا گره کاملاً روی پارچه ثابت شود. چنانچه بخواهیم گره برجسته‌تر باشد، می‌توانیم از نخ دوла استفاده کنیم. (شکل ۳۰-۱)

شکل ۱-۳۰

که کاربرد زیادی در سوزن‌دوزی‌ها دارد. سوزن را از پارچه درمی‌آوریم و نخ را در طرف راست سوزن ثابت نگه می‌داریم سپس، به طور مایل سوزن را در پارچه فرو می‌بریم و خارج می‌کنیم. هرگاه بخواهیم طرح دلخواه‌مان دارای پهنای بیشتری باشد می‌توانیم سوزن را در موقع دوخت، بیشتر مایل کنیم. همچنین می‌توانیم با تکرار چندین رج ساقه‌دوزی، کنار هم فضایی را پر کنیم. (شکل ۲۸-۱)

شکل ۱-۲۸

۱-۲-۱۳ زیگزاگ ساده

این دوخت معمولاً بین دو خط موازی انجام می‌شود. سوزن را هر بار از سمت راست در پارچه فرو می‌کنیم و تعدادی از تارهای پارچه را روی سوزن می‌گیریم و از سمت چپ خارج می‌کنیم. طوری که شلال کوچک در پشت دیده شود. این شلال یک بار روی خط پایین و یک بار روی خط بالا دوخته می‌شود. باید توجه داشته باشیم که بین هر شلال به اندازه‌ی خود شلال فضای خالی باقی بماند. از این

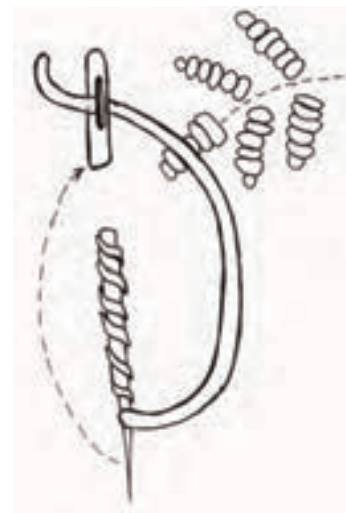

۱۵-۲-۱ گره رکوکو (تزیینی)

از این نوع دوخت در طرح‌های ظریف و گل‌های کوچک استفاده می‌شود. به این گونه عمل می‌کنیم که سوزن را از پارچه بیرون می‌آوریم. سپس، به فاصله‌ی ۵ تا ۶ میلی‌متر از طرف راستِ نخ در پارچه فرو می‌بریم، بعد از همان نقطه‌ی شروع، نوک سوزن را بیرون می‌آوریم و نخ را چهار یا پنج بار به دور سوزن حلقه می‌کنیم، بعد سوزن را کاملاً به طرف بالا می‌کشیم، به طوری که انگشت شست دست چپ ما روی حلقه‌ها قرار گرفته باشد.

نخ را با ملایمت و بالا می‌کشیم تا دوخت کاملاً جایگزین شود. چنان‌چه بخواهیم از این دوخت به صورت گل‌های کوچک استفاده کنیم با تکرار آن به صورت دایره‌ای و حلقه‌مانند، در اطراف هم عمل می‌کنیم. (شکل ۳۱-۱)

شکل ۳۱-۱

شعاع‌های قبلی با فاصله‌های مساوی و منظم از مرکز دایره دو شلال مستقیم می‌زنیم و دایره را به پنج قسمت مساوی تقسیم می‌کنند. سپس مطابق شکل، از مرکز سوزن را یک در میان از روی شلال‌ها عبور می‌دهیم، به طوری که شلال‌هایی که دور قبلی در زیر سوزن قرار گرفته بودند، روی سوزن و شلال‌هایی که در روی سوزن قرار گرفته بود، زیر سوزن قرار گیرند. این کار را آن قدر تکرار می‌کنیم که دایره کاملاً پر شود. از این دوخت می‌توانیم برای دوخت گل‌های وحشی استفاده کنیم. (شکل ۳۳-۱)

۱۸-۲-۱ دوخت بست

این دوخت در طرح‌های کوچک و گاهی به صورت حاشیه در لباس‌ها به کار می‌رود. برای این دوخت اول نخ ضخیم (مثلاً دمسه‌ی شش لا) را در طول طرح می‌خوابانند، سپس با سوزن و نخ همرنگ یا رنگی دیگر با فاصله‌های متناسب روی آن بست می‌زنند. مهم این است که فاصله‌ی عمودی بست‌هایی که نخ را نگه می‌دارد یک اندازه باشد تا نخ زیر را نیز خوب نگه دارد. (شکل ۳۴-۱)

توجه!

در روی تورهای ساده می‌توانید از دوخت‌های اولیه مانند دندان موشی، تک زنجیره، شلال طرح بسیار زیبا به عنوان حاشیه بدوزید.

فعالیت عملی ۲

با استفاده از پارچه‌های جیر رنگی یا یک کیسه کوچک با دوخت گره رکو کو و گره تزینی گلدوزی کنید. از دوخت زنجیره و تک زنجیره با طرح گل روی حاشیه‌ی یک دستمال گلدوزی کنید. با دوخت ساقه‌دوزی انواع میوه‌ها را روی دست‌گیره‌ی آشپزخانه گلدوزی کنید. از دوخت زیگزاگ ساده با استفاده از نخ‌های رنگارنگ یک حاشیه جهت دوخت روبالشی و حاشیه‌ی ملحفه استفاده کنید.

۱۶-۲-۱ ستاره‌دوزی

برای این نوع دوخت ابتدا یک \times پس در میان \times آن + یک دیگر می‌دوزیم. برای آنکه ستاره مرکز مشخصی داشته باشد، یک + کوچک نیز در قسمت وسط می‌دوزیم. این دوخت را می‌توانیم با دوخت‌های دیگر با هم برای دوخت گل‌های کوچک یا گل‌های وحشی مورد استفاده قرار دهیم. (شکل ۳۲-۱)

۱۷-۲-۱ دوخت تار عنکبوتی

دایره‌ای را در نظر بگیرید. سپس با دوخت نوک قلاب باز شروع می‌کنیم، به طوری که دو طرف نوک قلاب شعاع دایره قرار گیرد. پس از آن در طرفین

فعالیت عملی ۳

پارچه‌ای جهت روکش جلد قرآن تهیه کنید و روی آن را با آیات الهی و با انواع و اقسام دوخت‌های تزئینی و نخ گلابتون و نخ‌های دیگر گلدوزی کنید. با استفاده از دوخت‌های رکوکو و گره تزئینی روی جعبه‌ی شکلات یا کرم با پارچه‌ی جیر طرحی را با سلیقه‌ی خود گلدوزی کنید.

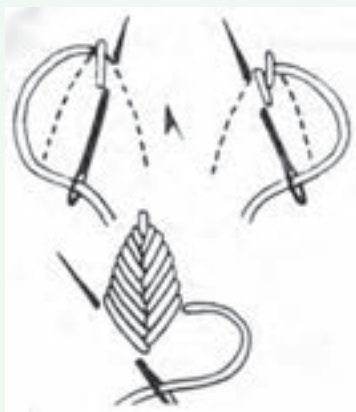
با استفاده از دوخت‌های بست و شلال یا رنگ‌های متفاوت چند حاشیه به انتخاب خود بدوزید.

با استفاده از پارچه‌های جیررنگی یا یک کیسه‌ی کوچک با دوخت گره رکوکو و گره تزئینی گلدوزی کنید.

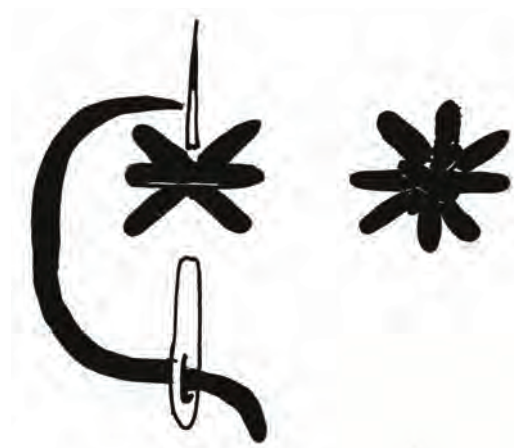
بیشتر بدانید

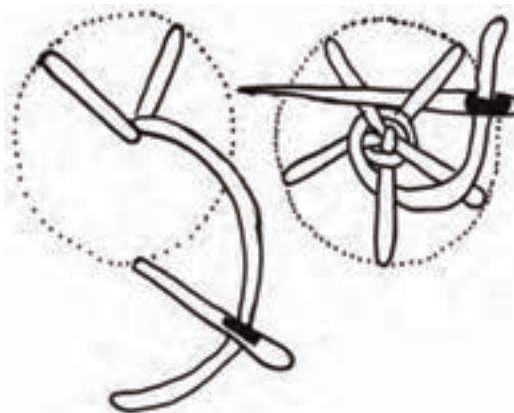
جهت دوخت برگ‌های کوچک از این روش نیز می‌توان استفاده کرد. (شکل ۱-۳۵)

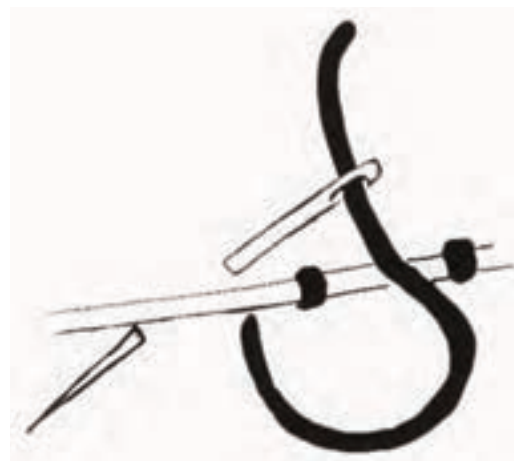
شکل ۱-۳۵

شکل ۱-۳۲

شکل ۱-۳۳

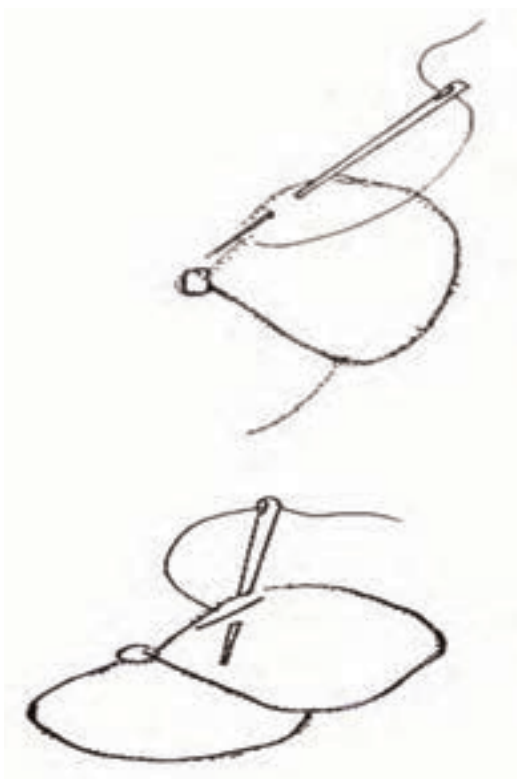
شکل ۱-۳۴

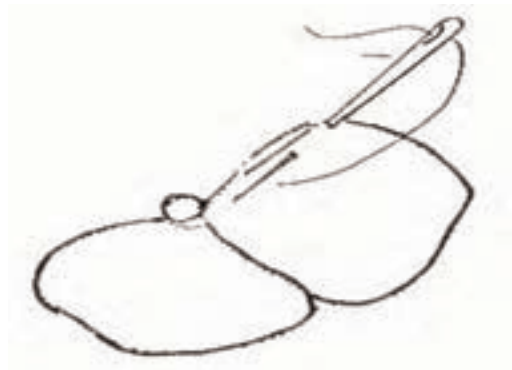

۱۹-۲-۱ توپردوزی گل‌های بزرگ

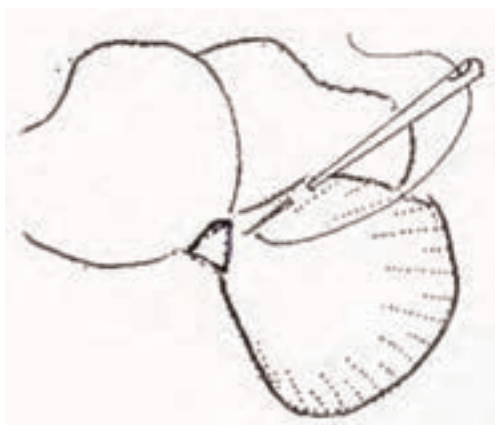
برای توپردوزی بهتر است ابتدا دور گلبرگ‌ها را دوردوزی کنیم. دوخت لبه‌ی گلبرگ‌ها از دو شلال بزرگ و کوچک تشکیل می‌شود. در شلال بزرگ سوزن را روی لبه‌ی سمت راست گلبرگ در قسمت نزدیک به وسط گل از پارچه در می‌آوریم، سپس به قسمت بالای لبه‌ی گلبرگ فرو می‌کنیم و کمی پایین‌تر از روی خط در می‌آوریم.

سوزن را روی خط بالای گلبرگ در قسمت بالای شلال قبلی فرو می‌کنیم و از پایین شلال بزرگ بیرون می‌آوریم.

شکل ۳۶-۱

سپس، نخ بالای دوخت قرار می‌گیرد. پایین دوخت نزدیک به وسط گل، کمی از پارچه را دوباره سوزن می‌گیریم (حدود ۲ تا ۳ تار پارچه). به این ترتیب روی شلال یک بست مورّب قرار می‌گیرد.

به همین ترتیب کار را ادامه می‌دهیم تا دور گل برگ دوردوزی شود.

مرحله‌ی بعد، توپر کردن داخل گلبرگ است. بعد از دوردوزی برای اینکه هر گلبرگ از گلبرگ مجاور متمایز شود از رنگ‌های سایه روشن استفاده می‌کنیم. رنگ‌هایی که برای توپردوزی به کار می‌روند شامل رنگ خیلی روشن، روشن معمولی، متوسط و تیره است. لبه‌ی گلبرگ را با رنگ خیلی روشن شروع می‌کنیم و در مرحله‌ی دوم، برای توپردوزی رنگ روشن معمولی را مورد استفاده قرار می‌دهیم. برای آنکه لبه‌ی گلبرگ‌ها از یکدیگر متمایز شوند می‌توانیم گل مجاور را با رنگی تیره‌تر از گل-برگ اول شروع می‌کنیم. به عبارت دیگر اگر گلبرگ اول را با رنگ خیلی روشن شروع کرده‌ایم گلبرگ مجاور آن را با رنگ روشن معمولی شروع می‌کنیم و به همین ترتیب ادامه می‌دهیم تا کار طبیعی‌تر جلوه کند. (شکل ۳۶-۱)

بعد از دوردوزی و با توجه به فنّ سایه روشن رنگ‌ها، که در بالا به آن اشاره شد، کار توپردوزی را شروع می‌کنیم. سوزن را کمی پایین‌تر از مرحله‌ی اول دوخت و از وسط گل می‌آوریم، درحالی که نخ را به صورت حلقه در پایین دوخت، یعنی بین شلال کوتاه و بلند مرحله‌ی اول قرار داده‌ایم، کمی از پارچه را به سوزن می‌گیریم.

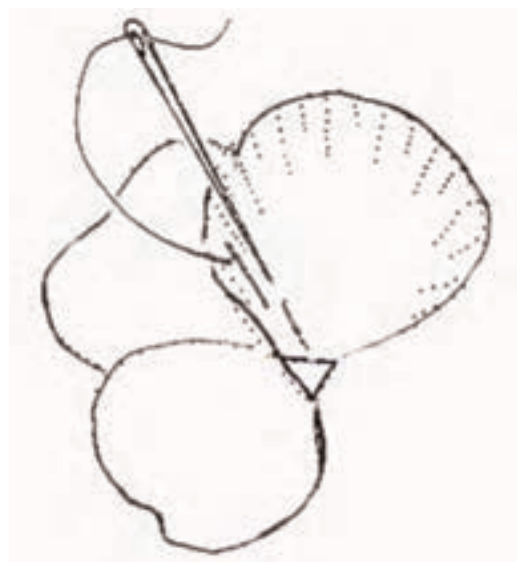

فعالیت عملی ۴

یک گل شقایق کوچک را ابریشم‌دوزی کنید. از دوخت ابریشم‌دوزی با رنگ‌های سایه روشن و نخ ابریشم می‌توانید پروانه یا یک پرنده کوچک ابریشم‌دوزی کنید. از دو دوخت گره تزینسی و زنجیری طرح زیبایی برای حاشیه روسری خود بدوزید.

بیشتر بدانید

۱. موقع کار از نخ‌های کوتاه استفاده کنید. اگر طول نخ بلند باشد بر اثر عبور دائم از پارچه، تاب آن باز میشود و نخ حالت پوسیده به خود می‌گیرد.
۲. برای محکم کردن نخ در دوخت از گره استفاده نکنید. برای محکم کردن نخ بر روی پارچه بهتر است اول چند دانه شلال ریز بزنید، سپس با دوخت‌های تکمیلی روی آن را ببوشانید.

دوخت این مرحله را «دوخت یا بست» می‌نامیم. دوخت مرحله‌ی بعد تکرار همین مرحله است با این تفاوت که نخ کمی تیره‌تر می‌شود. یعنی اگر مرحله‌ی قبل را با روشن معمولی دوخت‌هایم مرحله‌ی بعد را باید با رنگ متوسط شروع می‌کنیم.

تعداد مراحل به اندازه‌ی گلبرگ بستگی دارد. اگر گلبرگ بزرگ باشد مراحل بیشتر و تعداد رنگ‌ها نیز بیشتر می‌شود.

نکته‌ی مهم در توپردوزی این است که هر چه از گلبرگ به سمت مرکز گل پیش می‌رویم باید رنگ تیره‌تری را انتخاب کنیم تا گل طبیعی‌تر جلوه کند. در دوخت برگ‌ها هم، مانند دوخت گلبرگ‌ها عمل می‌کنیم و مرکز آن را خط وسط به طرف لبه‌ی برگ انتخاب می‌کنیم.

مزاحم هماهنگی دوخت خواهد شد.

۱۰. برای تهیه ی لوازم منزل مانند ملحفه، رومیزی و مانند آنها از پارچه های نخ، کتان، پشمی لطیف و ریز بافت استفاده می شود. برای لوازمی مانند روتختی، پرده، کوسن و مانند آنها از پارچه های کتان، گاندی، کفنی می توان استفاده کرد.

۱۱. قیچی هایی مخصوص گلدوزی در اندازه های کوچک وجود دارند، که از دو نوع سر صاف و سر کج آن می توان استفاده کرد.

۱۲. نخ های مخصوص گلدوزی به صورت کلاف های کوچک و در دو نوع با نام های «دمسه» و عمامه ای موجودند. نوع دوم برای دوخت هایی به کار می رود که طرح برجسته دارند. نخ عمامه مخصوص پارچه های ضخیم است. در انتخاب جنس نخ باید دقت کرد که رنگ آن ثابت بماند.

۱۳. چنانچه از کارگاه استفاده می کنید برای جلوگیری از کثیف شدن پارچه بهتر است قبل از گذاشتن آن روی پارچه، تکه ای مشمع یا پارچه ی نازک روی کار بگذارید و کارگاه را روی طرح محکم کنید. سپس، به اندازه ی سطح مقطع کار مشمع یا پارچه را با قیچی نوک تیز در آورید.

۱۴. برای شروع کار بهتر است ابتدا گل های بزرگ را بدوزید. سپس رنگ شکوفه ها و سایر گل های ریز را بر اساس رنگ گل های بزرگ انتخاب کنید.

۳. هنگامی که نخ تمام شد، سوزن را در قسمت پشت کار از زیر شلال ها عبور دهید تا انتهای نخ در میان شلال ها محکم شود.

۴. قبل از شروع کار سوزن دوزی، بهتر است نمونه ی بخیه ها و شلال های جدید را قبلاً بر روی تکه پارچه ی دیگری تمرین کنید، بعد از کسب تجربه و عادت کردن دست، دوخت را روی کار اصلی، شروع کنید.

۵. هنگام دوخت از سوزن فولادی استفاده کنید تا اثر زنگ زدگی روی پارچه باقی نماند.

۶. هنگامی که کار را در کارگاه قرار داده اید دقت کنید که پارچه در درون آن کاملاً محکم و کشیده قرار گیرد.

۷. نوع پارچه با طرحی که برای سوزن دوزی انتخاب کرده اید باید کاملاً هماهنگ باشد.

۸. پارچه هایی که دارای بافت ناهموارند برای سوزن دوزی مناسب نیستند، زیرا فرورفتگی ها و برجستگی ها در بافت باعث خواهد شد که دوخت، روی پارچه نخوابد و زیبایی آن جلوه گر نشود (پارچه ی کرشه). به طور کلی در سوزن دوزی ها باید از پارچه هایی که دارای بافت هموار (ساده) است استفاده کرد.

۹. پارچه هایی که دارای رنگ های متنوع اند برای گلدوزی قابل استفاده نیستند. زیرا رنگ های پارچه

هنر در خانه جلد (۲)

هنر گلدوزی و بافتنی در خانه

بزرگ) از نخ‌های کم‌رنگ و پررنگ استفاده می‌کنند، باید از رنگ‌های روشن در اطراف گل و از رنگ‌های تیره به طرف مرکز گل استفاده کرد.

پارچه در گلدوزی باید دارای بافت مسطح (ساده) باشد.

رنگ نخ در سوزندوزی باید ثابت باشد.

۱۵. پس از پایان گلدوزی ابتدا پارچه را بشوئید، سپس آن را اتو کنید. شست و شو می‌باید با دست انجام گیرد و خوب آبکشی شود. در اتو کردن دقت کنید که فقط پشت کار اتو شود.

۱۶. از دوخت زنجیره بانخ گلابتون می‌توان برای تزئین حاشیه‌ی لباس استفاده کرد.

۱۷. با استفاده از دوخت ساقه در اطراف طرح‌های میوه و گل‌های رنگ شده، زیبایی کار را دوچندان کنید.

۱۸. از دوخت گره تزئینی برای تزئین جعبه‌های کوچک می‌توان استفاده کرد.

چکیده

آزمون پایانی نظری واحد کار اول

۱- معمولی‌ترین نخ‌ی که در گلدوزی از آن استفاده می‌کنند کدام است؟

الف) دمسه DMC ب) کلاف

ج) عمّامه د) قرقره

۲- سوزن مخصوص تورهای درشت است.

الف) سوزن کرول ب) سوزن تپستری

ج) سوزن چنایل د) سوزن رفو

۳- برای دوخت پرچم گل‌های کوچک از نخ استفاده می‌کنند.

از وسایل اولیه‌ی گلدوزی، نظیر سوزن، نخ، پارچه و انواع آنها در بیشتر دوخت‌ها و سوزندوزی‌های رایج در ایران استفاده می‌کنند.

با استفاده از دوخت گره فرانسوی (رکوکو) و گره تزئینی و ساقه‌دوزی می‌توان بر روی پارچه‌های مقاوم طرح‌های زیادی را تزئین کرد.

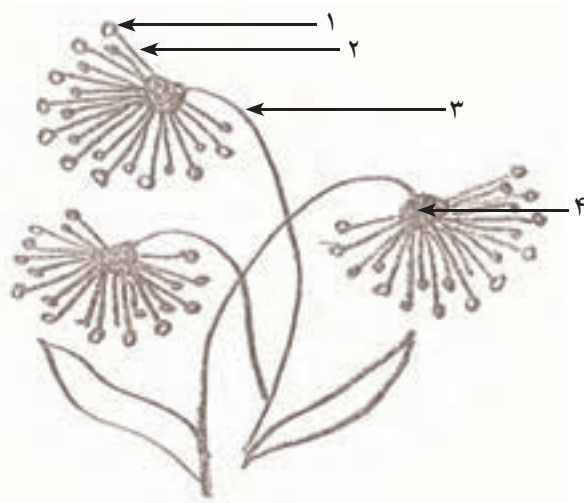
در طرح‌های بزرگ، پرندگان و طبیعت را می‌توان از دوخت‌های توپردوزی کوتاه و بلند و دوخت رومانی استفاده کرد.

در دوخت ابریشم‌دوزی (توپردوزی گل‌های

هنر در خانه جلد (۲)

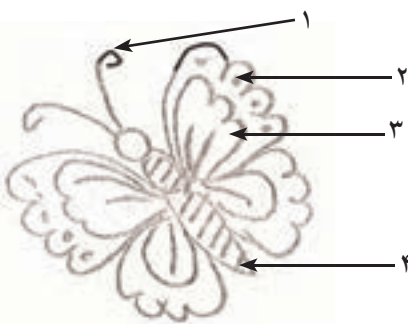
هنر گلدوزی و بافتنی در خانه

۱- گره فرانسه
۲- دوخت تزئینی گره رکوکو
۳- ساقه دوزی
۴- ساتن

۱- ساتن
۲- گره فرانسه
۳- ساقه دوزی
۴- ساتن

۱- ساقه دوزی
۲- گره فرانسه
۳- توپُر دوزی
۴- شلال

- الف) یک لا
ب) دو لا
ج) تاییده
د) سه لا
- ۴- مناسب ترین رنگ برای دوخت مرکز گل در ابریشم دوزی کدام است؟
- الف) رنگ خیلی روشن
ب) رنگ روشن معمولی
ج) رنگ تیره
د) رنگ متوسط
- ۵- برای دوخت گل ها و برگ ها بیشتر از چه نوع دوختی استفاده می کنند؟
- الف) توپردوزی کوتاه بلند
ب) توپردوزی ساده
ج- ساقه دوزی
د) الف و ب

آزمون پایانی عملی واحد کار اول 🍌🍌

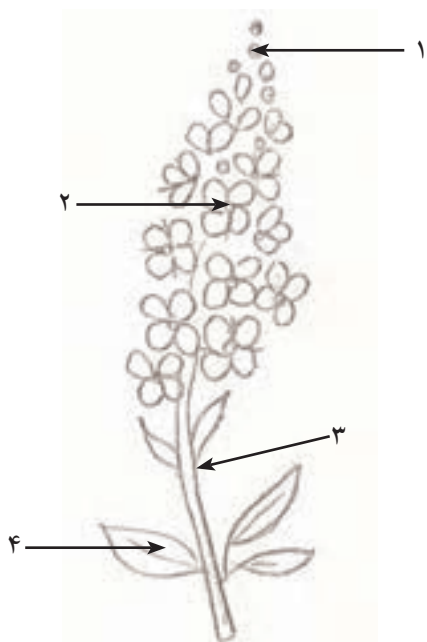
در این بخش طرح هایی ارائه شده که هنرجویان باید بر اساس آموخته های خود چند نمونه را انتخاب و گلدوزی کنند.

مواد اولیه ی مورد نیاز :

۱- پارچه با بافت ظریف یا از الیاف مصنوعی یا

نخی

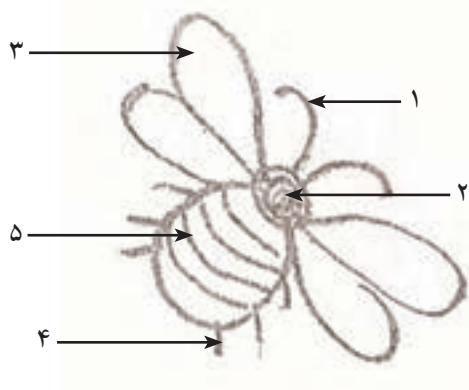
۲- نخ دمسه، نخ ابریشمی با نخ عمّامه

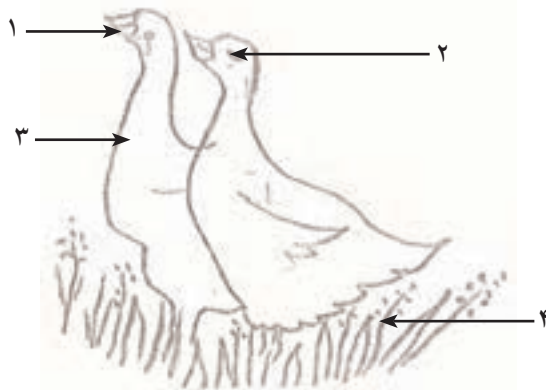
۱- گره فرانسه
۲- ساتن
۳- ساقه‌دوزی
۴- ساتن

۱- ساتن
۲- گره فرانسه
۳- ساقه‌دوزی

۱- ساقه‌دوزی
۲- ساتن
۳- پُر دوزی کوتاه بلند
۴- شلال
۵- زنجیره‌دوزی

۱- ساتن
۲- گره فرانسه
۳- توپُر دوزی کوتاه بلند
۴- ساقه‌دوزی

واحد کار دوم

تگه دوزی و چهل تگه دوزی

